

OLAV

Olav Egil Aune i samtale med Amin Maalouf, s. 4
Aldri dumt å betrakte hendelser gjennom
“motpartens” øyne

Brian McNeill om Kjell Nordstokkes bok, s. 9
Når fattigfolk tolker Bibelen

Pater Benedict Chimanya om Malawi, s. 10
Et fattig, men demokratisk stykke Afrika

Kirken i Rwanda, s. 12
Virkningene av sjokket 1994

Fjorårets svenske stiftssynode, s. 14
Fra grasrotforslag til retningslinjer

Baby Johannessen, s. 16
Et merkelig, men viktig spørsmål

Ved kjøkkenbordet hos Sosan Asgeri Mollestad, s. 18
Fra Iran til Norge - med usynlig bagasje

STILAV

Katolsk mediedag?

I staten Marahano i det nordøstlige Brasil selger bordelleiere ganske unge piker til høystbydende og blåser i offentlige protester. Det forteller Natalia Soares, koordinator for den katolske kirkes sjelesorg for kvinner i denne provinsen. Salget foregår ved tradisjonelle auksjoner der storgodseiere, politikere og forretningsfolk deltar, om vi skal tro et nyhetsoppslag fra det tyske Katholische Nachrichtenagentur. Og det bør vi nok. Dessverre.

Pikene er mellom 9 og 14 år, og nesten alle kommer fra meget fattige familier. Det er alminnelig kjent i Marahano at utspekulerte mellommenn regelmessig tråler landsbygda og overbeviser fattige foreldre om at de kan tilby døtrene deres godt arbeid og sørge for bolig for dem. Hva foreldrene får for handelen? Noen sekker med ris eller bønner.

Høystbydende får rett til én natt sammen med piken på et bedre studenthotell. Men allerede dagen etter blir hun som regel tvunget til å arbeide som prostituert. Mange av dem ender blant Amazonas' gullgravere. Det er særlig i den neststørste byen i Marahano, Imperatriz, slike auksjoner finner sted, forteller Natalie Soares. Det regnes for spennende å kjøpe jente på auksjon. Man blir dagens samtaleemne blant gutta i Marahanos high society. . .

Historien er sørgelig gammel og sørgelig ny. Hender om og omigjen - på andre steder med andre navn. Med andre jenter og andre kjøpere. Men alltid med samme fortegn: Noen som tjener på: menneskelig nedverdiggelse. Noen som tråkker ned det som skulle være vakkert.

Hva dette har med overskriften - katolsk mediedag - å gjøre? Og hva er forresten katolsk mediedag? Det siste først: For 30. år på rad markerer den katolske kirke sentralt 'verdens kommunikasjonsdag', en dag hvor den oppfordrer sine medlemmer til å reflektere over og be for massemediene. Og oppfordrer mediefolk til ansvar på jobben. Tema for årets dag, 19. mai, er: "Media: Et moderne forum for å fremme kvinners rolle i samfunnet." Mediene spiller en avgjørende rolle når det gjelder å bidra til rettferdighet og likhet for kvinner, skriver paven i sitt budskap i anledning dagen. Men hvordan spiller de rollen? Den Hellige Far er bekymret på døtrene vegne: Hvor ofte er det ikke snarere utnyttelse av kvinner enn fremme av deres anliggender vi møter i media? Hvor ofte behandles de nettopp ikke som personer med ukrenkelig menneskeverd, men snarere som ting - ting som kun er til for å tilfredsstille andres appetitt? spør paven i sitt budskap til mediedagen.

Hvor mange hyllemetre med porno finnes det i kiosker og videosjapper i vårt land, mon tro? spør vi. Porno som sier det samme som high society-gutta i Marahano: Jenter er ting man kan kjøpe, bruke og kaste.

Å jo, mediene kan nok trenge en bønn eller fler. Men det trengs også at noen åbretter opp ærmene. Som den katolske biskopen i Imperatriz, byen som i tillegg til tvilsom auksjonspraksis regnes for leiemordernes eldorado. Biskopen står, som mange andre geistlige, på storgodseierens dødsliste: Han støtter fattige landarbeidere som okkuperer storgodsjord som ligger brakk. Støtter dem så de kan få en jordflekk å dyrke mat til seg og sine sultne familier. Så de slipper å fristes til å selge sine døtre. For noen sekker bønner.

Bro mellom kristne og muslimer

“Liten internasjonal interesse for pавens dagsbesøk i Tunisia den 19. april,” skrev tidsskriftet *Christ in der Gegenwart*. Men *Aftenpostens* Per Anders Madsen var blant de femti journalistene i paveflyet. Paven “krysser en grense i dag, det kulturelle, økonomiske og religiøse gapet som ligger midt i Middelhavet, og det er dypt,” skrev Madsen i sitt én sides oppslag. “Han reiser fra et land med 90 prosent katolikker til et land med 99 prosent muslimer. Italia har

verdens laveste fødselsrate, Maghreb-landene ligger i verdenstoppen, Sør-Europa hører til den rike del av verden, Maghreb har lavere pr. capita vekst enn Afrika sør for Sahara.”

Pавens budskap denne hektiske dagen: “Samarbeid med respekt for hverandres egenart, for fred og menneskenes verdighet. Til tross for vanskelighetene og misforståelsene, gå til deres brødre og søstre, uten å skjule til hvor de kommer fra eller hvilken religion de utøver.” Men med tanke på

nabolandet i vest, Algerie, åstedet for den verste voldsbruk ved islamske fundamentalister i verden i dag, og hvor kirken lever under hårde kår, minnet paven om at “ingen kan drepe i Guds navn, ingen kan bringe død over sin bror. Uansett hvor vold og splid hersker, vær budbringere for den fred som har sitt utspring i Gud og for den forsoning som fører til Ham,” sa han under sitt møte med biskoper fra Algerie, Libya, Marokko og Tunisia.

3

Pinse - det er her og nå!

Fra en preken av den hellige Basilios den Store (330-379):

Ånden opplyser hvert menneske og gir det kunnskap om Gud. Han skjenker profetene inspirasjon, lovgiverne visdom. Han helbreder syke, oppvekker døde, løser de fagnes lenker og lar oss som var fremmede og utlendinger, bli Guds barn. Alt dette skjer ved Åndens guddommelige virke. Han tar en tolder og gjør han til en evangelist. Han kommer til en fisker og forvandler ham til en guddommelig lærer. Finner han en angrende forfølger, gjør han ham til hedningenes Apostel, en troens forkynder, et utvalgt kar. Ved Ånden blir de svake sterke, de fattige rike, og de uvitende mer lærde en de lærde. Peter var en svak mann, ved Åndens virke var hans skygge nok til å helbrede syke. Johannes kjente ikke denne verdens visdom, men i Åndens kraft har han forkynt sannheter som ingen vitenskap kan utgrunne. Ånden er i himmelen og fyller jorden. Han er alle steder uten å rommes noe sted. Han bor i hver enkelt og er helt og fullt hos Faderen. Han er ingen tjener som deler ut sin Herres gaver. Han er selv Herre og fordeler sine gaver som han selv vil. La oss be om at han må være hos oss og aldri forlate oss, ved vår Herre Jesu Kristi nåde. Ham være ære i all evighet. Amen

(Fra Bønneboken)

*

Fra boken “Remaking Europe” (1994) av kardinal Basil Hume (1994):

Pinse - det er her og nå. Ånden virker uavbrudt i kirken og i verden; å leve i pakt med Ånden og dens utrettelige virke betyr å være åpen for fornyelse og forandring; å ha tro på fremtiden og tillit til Ham som holder hele skaperverket i sine hender og gir liv til alt. I Visdommens bok leser vi følgende: “Herrens Ånd fyller sannelig hele verden” (Visd. 1,7) Derfor må vår holdning til den moderne verden ikke være preget av fordømmelse, diktert av frykt. Menneskelig svikt og ondskap vil aldri kunne slukke ut Guds kjærlighet eller gjøre ende på den. Vi må bestrebe oss på å se på verden og dens folk og nasjoner med kjærlighet og respekt, vi må selv helhjertet yte det vi makter, her og nå, for å bygge Guds rike.

Katolsk katekisme og informasjonsblad i Vietnam

Den katolske kirke i Vietnam har med statens tillatelse kunnet offentliggjøre en katekisme for legfolk. Boken er basert på den katolske 'verdenskatekismen' og har vært under forberedelse i to år. Katekismen oppfordrer bl.a. de troende til ikke å glemme sine kulturelle røtter. Den omtaler i den forbindelse ærbødigheten for de døde samt de

av Konfusse inspirerte dydene visdom, alvor, rettferdighet og nestekjærlighet. Regjeringen har også gitt kirken lov til å utgi et informasjonsblad. I fjor høst kom biskopene med en inntrengende oppfordring til Hanoi om å oppheve restriksjonene mot kirken, gi den større handlefrihet og likestille den med andre grupper og foreninger som virker i landet.

Etter gjenforeningen i 1976 ble kontakten

mellom Vatikanet og Vietnam nærmest brutt. Den katolske kirke med sine seks millioner medlemmer - en av Asias største kirker - ble utsatt for tunge represalier. Siden 1990 har det vært regelmessige samtaler mellom Vatikanet og regjeringen; etter samtalerunden i 1995 kunne biskopene endelig utnevne en rekke nye biskoper til bispeseter som lenge hadde stått tomme. Men lettelsene betyr ikke at det hersker religionsfrihet i Vietnam. KNA

4 Olav Egil Aune: Det er aldri dumt å betrakte hendelsen

- Du som libaneser, sier folk til meg... du fikk jo din kristne tro gjennom korsfarerne! Da sier jeg det som det er, at min familie har vært kristne siden 200-tallet, sier den fransk-libanesiske forfatteren Amin Maalouf - som bruker dette lille glimtet fra egen virkelighet som mer enn typisk eksempel på at vi - i en verden som knuses av etnisk hat, terror og misforståelser - må begynne å se på hverandre med andre og virkelighetens øyne.

Dette er hans stille korstog - at historien må omskrives og omtolkes, om vi fortsatt skal kunne leve sammen på jorden. Betegnelser som «nære østen» og «fjerne østen» er typiske for en historie som skrives med Europa som sentrum - vi tolker andre kulturer i forhold til hvor nært eller fjernt de ligger den europeiske.

- Det er denne visjonen av verden som må forandres, sier han. - Forandres til et mer globalt syn på begivenhetene. Selv har jeg vokst opp og levd storparten av mitt liv i en av verdens eldste sivilisasjoner, i en kultur og en religiøs smeltedigel som var på høyden lenge før den såkalt vestlige begynte å stabbe og gå. Dette at jeg - som kristen - stadig møter mennesker som snakker som om Kristus var europeer mens kristendommens vugge faktisk sto i mitt hjemlige nærmiljø, Libanon, forundrer meg og skremmer meg. Det betyr jo ikke annet enn at kristendommen er omtolket - gjennom gresk/romersk tankegang og filosofi - til en etnisk sak som er tilpasset det europeiske, men som i mange tilfeller nok ligger fjernt fra evangeliens beretninger om Jesus fra Nasaret og hans budskap til verden.

Korstogene - sett fra arabernes side

Journalisten, utenriksreporteren og redaktøren Amin Maalouf - som som 27-åring flyttet fra et sønderskutt Beirut til Paris i 1976 - har skrevet noen av de siste tiårenes mest leste romaner i Europa, «Leo Afrikaneren» og «Samarkand» ikke minst. I Norge har han store og entusiastiske tilhengerskarer. Likevel har det tatt 13 år før debutboken hans, «Korstogene sett fra arabernes øyne», i disse dager foreligger på norsk. Utgangspunktet er rett og slett følgende: Å fortelle historien om korstogene slik de ble sett, opplevd og nedskrevet «på den andre siden», det vil si av araberne. Han går til de historiske kildene, vitnesbyrd fra korstogtidens lokale historikere og kronikører.

Den «sanne» historien

- Da du levde deg inn i disse kildene - hva fant du som står i motsetning til den oppfatningen vi allerede har?

- Fakta kjenner vi jo til, de er ikke nye. Det nye må være at det er legitimt for en europeer å sette seg inn i «historien» sett fra den andre siden. Jeg forteller ikke selve sannheten

om korstogene, men jeg forteller en bit av den. Først når det samme mennesket klarer å ta inn over seg «sannheten» sett fra europeisk side, fra arabernes side, fra Konstantinopels side, fra Kinas side for den saks skyld, begynner vi å få et helhetsperspektiv. Det er dette alle mine bøker handler om - at det er på høy tid at vi får et globalt perspektiv over det hele, ikke bare ser tingene fra vårt eget snevre tilholdssted. Først da blir historien «sann». Det er aldri dumt å betrakte hendelser gjennom «motpartens» øyne.

Ikke dømt til å slåss

- Er dette visjonære tanker, eller bare blåøyd utopi - at kristne, muslimer og jøder skal kunne leve sammen og side ved side? I dag er vi jo ikke annet enn skrekkslagne i møtet med det fiendskapet og de voldelige holdningene som dominerer forholdet mellom øst og vest, mellom den muslimske verden og den kristne?

- Den andalusiske kulturen er et kjærkomment eksempel på at det ikke må være, og heller ikke alltid har vært slik. I Granada - som jeg beskriver i begynnelsen av min bok «Leo Afrikaneren» - levde jøder, muslimer og kristne side om side. Leos videre liv blir et eksempel - han kastes fra sted til sted, men viser hele tiden et inderlig ønske om å forstå hvordan andre tenker og handler. Han viser også at det er mulig å forstå. I dag står vi overfor et uunngåelig møte mellom den kristne og den muslimske verden. Men vi er ikke dømt til å slåss. Hvis bare beretningen om Leo Afrikane-

Politisk dumhet å bekjempe kristendommen

“Som alle andre er jeg preget av verdier som kristne miljøer i Norge har dyrket fram: nøysomhet, arbeidsomhet, fordeling og troen på likhet. Hverken politisk eller kulturelt går det store vannskillet i Norge mellom kristne og ikke-kristne. Det går heller mellom markedsliberalere og alle andre.”

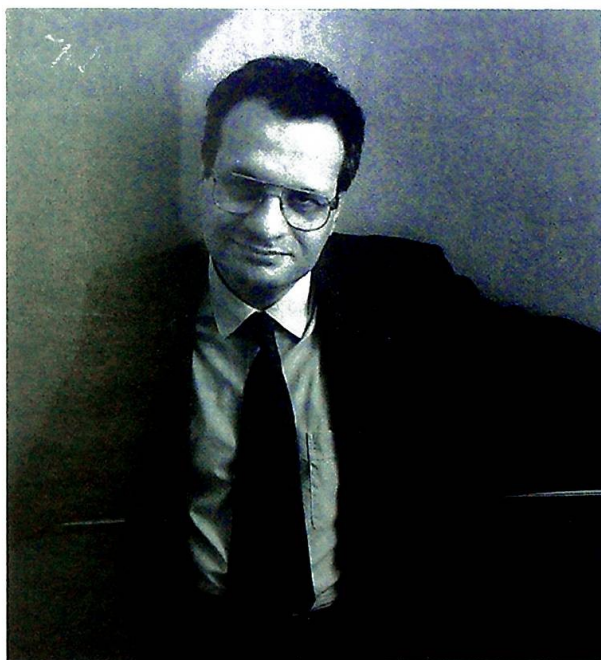
Det er Sigurd Allern (49) vi siterer, *Klassekampens* redaktør gjennom 20 år, nå mediaforsker. “Marxister av min type føler et sterkt fellesskap med verdikonservative kristne i mange grunnleggende etiske spørsmål,” sier Allern, som også er klar over at kristentroen er en visjon som har skapt stor diktning, og at Bibelen, poetisk sett, er en strålende tekst.

For sin egen del fastslår Allern - i et opp-

slag i *Vårt Land* for en tid siden - at “jeg tror ikke på Gud, og ikke på et liv etter døden. (-) Det er menneskene som har skapt Gud i sitt bilde, og ikke omvendt”. Allern har regnet seg som ateist siden 15-årsalderen, men finner ingen grunn til at ateister skal løpe rundt og bekjempe kristendommen. “Det er en politiske dumhet som bare fjerner oppmerksomheten fra de mer grunnleggende politiske motsetninger i Norge.”

gjennom «motpartens» øyne

5

Amin Maalouf - libaneser og katolsk kristen. Foto: Håvard Sæbø.

ren - og mine andre bøker - kunne vise at det finnes en historisk tradisjon for at de to kulturenes sameksistens kan være både fruktbar og fredelig, da har jeg oppnådd mer med bøkene enn jeg kunne våge å håpe...sier Maalouf.

Rehabiliter religionen!

- Det er alltid noen som tar til lyd for at bare vi fikk avskaffet religionen, ville alt bli bra?

- Det er en ubegripelig naiv tankegang. En tar store mål av seg når en tror en kan avskaffe selve livsgrunnlaget i en kultur - religionen. Store, tunge ideologier har prøvd - vi har nærliggende eksempler i vår tid - uten at de har klart å vise ettertiden at de løste problemene. Tvert

imot, de er forsterket. Jeg opplever det nærmest som perverst å ha forenklete tanker om religionen. Religionen kan ganske riktig - som alt annet - gjøre menneskene onde, om den brukes til å forsvare seg og sitt eget. Men den kan også gjøre menneskene vakre - det har vi utallige eksempler på - om den legges ned i hjertene, ikke i hodet som forsvar for ideologier. Religionens tilholdssted er hjertet. Mitt syn er klart - vi må rehabilitere religionen som del av samfunnet, ikke som del av politikken.

Dette er ikke religion...

- Så problemet?

- Det er at vi har gjort religionen til noe som er direkte knyttet til en kul-

tur. Det var ikke meningen. At etniske grupper har klart å gjøre religiøse retninger til sitt varemerke. Slik det er blitt, kan du faktisk se det når du møter folk på gata - du ser hvor de kommer fra, og vet umiddelbart hva slags religion de tilhører. Det er noe perverst ved dette at vi har klart å knytte religion til etnisk identitet. Dette skulle vi jo ikke vite noe om før vi satte oss ned og snakket med vedkommende - om religion. Vi ser det ikke minst i den tredje verden for tiden - mange av de store konfliktene synes å ha sin bunn i det religiøse. Det er naturligvis ikke sant. En har bare klart å knytte religionen til sin ideologi, har tatt symbolene i bruk og det hele. For 30 år siden knyttet en seg på samme måten til marxismen, for 50-60 år igjen til nasjonalismen. Dette har ikke noe med religion å gjøre.

- Men religionene har unektelig en stygg historie?

- Da snakker du om den politiserte religionen, ikke den religionen som har sin plass i hjertene. Like håpløst som det er å si at religionen har produsert despoter, like sant er det å si at religionen er blitt offer for despotene. Har en tro, får det positive konsekvenser for ens handlinger.

På historiens sidelinje

Amin Maalouf er såvisst ingen blåøyd optimist. Det er ikke snakk om skyld, det er snakk om viljen til å se. Selv har han vært tvunget til det, som aktiv kristen i den delen av den katolske kirke som feirer messen

Paven om ordenslivet

"Særlig i vanskelige tider er ordenslivet en velsignelse for menneskelivet og for kirkens liv," skriver pave Johannes Paul i dokumentet "Vita consecrata", hans samlende refleksjoner omkring "fruktene" av bispesynoden i 1994 om ordenslivet. Paven utdyper ordenslivets mange aspekter - fra verdien i dag av de evangeliske råd om kyskhets, fattigdom og lydighet til de nye former for

kommunitetsliv samt "den økumeniske oppmuntring" som ligger i at ordenslivet "nå også begynner å slå rot i kirker og kirkelige fellesskap med utgangspunkt i reformasjonen".

"Kommunitetslivet har profetisk verdi i et samfunn som, ofte uten å vite det, har en dyp lengsel etter et brorskap uten grenser," skriver paven. Han anbefaler varmt bruk av ordensdrakt, om nødvendig "tilpasset tid og

sted". Han ser "det legitime behov for å gå inn i dagens samfunn for å kjenne dets utfordringer", men advarer mot å gi etter for "skiftende moteretninger".

Testspørsmål for bibeltroskap?

"Det norske folk har en gjennomhullet bibel," sa Dag Hareide, tidligere generalsekretær i Naturvernforbundet, til Vårt Land for en tid siden. "Bibelen er nemlig

6

etter gresk-ortodokse ritualer, omgitt - hjemme i Libanon - av muslimske venner og nære arbeidskamerater. Likevel må han innrømme at vestens forhold til den islamske verden bare er blitt verre med årene. En tilnærming mellom den arabiske verden og Israel gjennom fredsforhandlingene står riktignok på plusskontoen. Men bare fortsatte fredsprosesser, kombinert med en demokratisering av den arabiske verden, vil gi grunnlag for optimisme, mener han.

- Slik det er i dag - og slik har det vært gjennom de siste 500 årene - opplever araberne sterkere og sterkere følelsen av å bli ekskludert fra utviklingen. Ja, simpelthen av å bli satt på historiens sidelinje. Resultatet er forvirring og rådløshet. Stadig flere arabere spør seg: Hvem er vi...hvor er vår plass i verdenssamfunnet...har vi i det hele tatt noen identitet...?

Begrenser ikke

Amin Maalouf er en mild mann, en moderne korstogsridder uten brynje, uten sverd. Det er frykten for «den andre» han vil til livs. Frykt som bygger på uvitenhet og knusende misforståelse.

- Det er viktig å kjenne sin egen kultur, sier han. - Men like viktig er det å ta det neste steget - å lære «den andres» kultur å kjenne.

- Vi må kjenne vår egen identitet for i det hele tatt å kunne møte andre, er et omkvede i norsk debatt for tiden...

- Til det vil jeg si at identitet ikke nødvendigvis er noe begrenset. Jeg

er libanesiske, og jeg er fransk. Jeg er araber, og samtidig europeer. Jeg trenger ikke velge mellom de to identitetene, jeg har begge i meg. Møter jeg en armener, kjenner jeg glede - det var mange armenere i Beirut da jeg bodde der. Møter jeg en muslim som deler mitt språk, kjenner jeg den samme gleden. På samme vis som når jeg møter en kristen, fra min egen kirke og andre - vi har et spesielt fellesskap fordi vi kjenner hverandres bakgrunn og tro. Identitet er ikke noe vi skal insistere på, identitet er noe vi skal gå i retning av andre med, en holdning.

Ikke mine våpen...

- Ville det ikke i din situasjon være lettere å være politiker, lettere å nå massene på den måten?

- Som politiker måtte jeg ha vært resultatorientert, det er jo alltid et nytt valg rundt neste hjørne...! Jeg tror på den forsiktige påvirkningen gjennom tid. For 13 år siden skrev jeg boken som nå kommer på norsk - «Korstogene sett fra arabernes side». Først nå opplever jeg at mange - over hele verden - snakker om den, den har gjort noe med noen av leserne mine. Alle samfunn trenger folk som tar seg av dagliglivet - politikerne. Men noen må også arbeide sakte, over tid. Bare tegne skisser, som ikke engang får betydning for ens barn - men som plutselig får betydning for ens barnebarn.

- Så politiker kunne du ikke vært?

- Mye av politikken er knyttet tett opptil vold, penger og politisk bruk av religionen. Det er ikke mine våpen.

Usynlige broer

- Hvis du møtte en tyrkisk elleveåring på Oslos østkant eller hvor som helst i Norge - hva ville dere snakket om, hva vil du si til ham?

- Vær totalt deg selv. Og gå totalt opp i det norske. Lær tyrkisk språk - skriv det, les det. Og lær norsk til det perfekte. Les gode norske forfattere - og bring opplevelsen med deg inn i familiesamtalene hjemme. På samme måten som du snakker om tyrkiske bøker med norske venner. Slik - gjennom kjærlighet og entusiasme - bygges usynlige broer i verden.

Sier Amin Maalouf.

Amin Maalouf er i disse dager bokaktuell på norsk med «Korstogene sett fra arabernes side» (Pax forlag)

Amin Maalouf født i Libanon i 1949. Flyttet til Frankrike, hvor han bosatte seg i 1976.

Tidligere journalist, utenriksreporter og redaktør. Nå forfatter på heltid.

Tidligere utgitt på norsk: Leo Afrikaneren (1988), Samarkand (1993), Lysets hager (1994), Tanios-klippen (1995).

Ennå ikke oversatt: Det første århundret etter Beatrice (1992)

Påbegynt: Ny roman der handlingen er lagt til Midtøsten i vår nære fortid. Inneholder alle elementene han har snakket om i dette intervjuet.

Mottok den prestisjetunge Goncourt-prisen i 1993.

langt mer opptatt av forhold som økonomi og havesyke enn av sex-liv og samlivsspørsmål. Jesus sier vi skal gi det vi eier til de fattige. Hvorfor testes ikke bibeltroskap på det?

I stedet testes det på saker som Jesus knapt har berørt, som homofil praksis og kvinnelige prester. Vi har en bibel hvor det meste som er skrevet om forbruk og økonomi, er klippet bort og bortforklart. . . Igjen og igjen forbauses jeg over at samlivssaker blir selve testspørsmålet på bibeltroskap.”

Allmennpraktikere i samtidsdiagnostikk?

“Jeg registrerer - fra menighetssamlinger og ellers - at mange mennesker i vårt samfunn er interessert i å høre hva teologene sier,” skriver Pål Repstad, religionssosiolog ved Det teologiske fakultet.

“Men jeg er usikker på om folk er interessert i teologene som fagteologer. Kanskje vekker de interesse mer som en slags allmennpraktikere i samtidsdiagnostikk.”

KIRKE OG KULTUR

Pavelig fødselsdag i Slovenia

Den 18. mai rundet pave Johannes Paul de 76. Etter planen tilbragte han dagen i Slovenia: et tredagers besøk, hans tredje reise til Balkan siden kommunismens fall. Slovenia, frem til 1918 en del av Habsburgermonarkiet, ble innlemmet i Jugoslavia i 1945, men erklærte seg selvstendig i 1991 og unnvikte krigshandlingene i eks-Jugoslavia. Av landets ca. 1.9 millioner innbyggere regner 1,4 seg som katolikker ifølge folketellingen i 1991.

7

MENNESKEVERDIG BOLIG - EN MENNESKERETT

FNs annen internasjonale boligkonferanse, Habitat II, som finner sted i Istanbul 3.-13. juni, må blant annet klargjøre hva som rent juridisk ligger i begrepet “rett til bolig”. Det sa erkebiskop Paul Cordes til ledere for katolske organisasjoner under et forberedende møte for Habitat II-konferansen. Erkebiskop Cordes er leder for det pavelige råd Cor Unum, som koordinerer Vatikanets forskjellige karitative virksomheter. Han skal være leder for Vatikanets delegasjon under konferansen i Istanbul.

Et skremmende høyt antall enkeltmennesker og familier er uten tak over hodet, både i rike og fattige land. De lever som best de kan på provisorisk vis, “ofte noen stenkast fra de rikes luksus og sløseri”, sa Cordes. “Å ha plass er grunnleggende om noe skal kunne kalles menneskeverdige boforhold; håpløs trangbodddhet hindrer både den enkeltes utfoldelse og et virkelig familieliv,” sa Cordes. Som understreket at en menneskeverdige bolig er et grunnleggende biologisk behov, som mat og helse, men grunnleggende også - og ikke minst - for det åndelige.

Å sørge for at folk har et sted å bo har ikke bare med “sosial støtte”, men med “menneskeverd” å gjøre, fremholdt Cordes, men nettopp det synspunktet er det flere stater ikke har villet godta under forberedelsesrundene til Habitatkonferansen. Derfor står koblingen mellom bolig og menneskeverd fremdeles i parantes til forslaget til 'målsetninger og prinsipper' for Habitat II, det vil si: Dette er man ikke blitt enig om.

For en kristen er menneskeverdige bolig også et spørsmål om oppfyllelse av “evangeliets budskap” og om rettferdighet, sa Cordes. Det som trengs, er solidarisk innsats lokalt og internasjonalt mot fattigdommen i verden; det dreier seg ikke bare om å gjøre noe for å lindre lidelsen i verden, men også om å gi mer håp om rettferdighet og om å fremme menneskeverdet, sa Cordes. Det er nettopp menneskeverdaspektet og “den bredere kontekst ut over rent sosiale og økonomiske faktorer” Vatikanet har gjort seg til talsmann for under forberedelsene til Habitat II. Det er også det Vatikandelegasjonen vil fokusere på i Istanbul - og håper å nå frem med, sa biskop Cordes. CNS

Støtt katolsk ungdomsarbeid!

UNGE NORSKE KATOLIKKERS FORBUND - (UNKF)

seiler i medvind:

Flere lokallag har blomstret opp, og oppslutningen om sentrale arrangementer som ledertreningshelger, er større enn noen gang.

Det er gledelig, men det koster:

Utgiftene har økt i takt med aktivitetene, uten at inntektene har holdt følge.

Forbundets beholdning er farlig liten,

og man har måttet avlyse arrangementer.

Med andre ord:

Forbundet

ønsker seg flere

STØTTEMEDLEMMER

og lurur på om de finnes

blant St. Olavs lesere?

Støttemedlemskap tegnes

ved å sende kr. 250,- til

UNKF

AKERSVN. 14, 0177 OSLO

Postgiro: 0807 5193255

Som støttemedlem får du tilsendt bladet

“Katolsk Ungdom”.

På forhånd takk for din støtte til ungdomsarbeidet i 1996!

Vennlig hilsen

Unge Norske Katolikkers Forbund

Apropos vårt helsevesen

“Det er noe utekkelig ved en medisinsk teknologi som ikke tematiserer de menneskelige tap, men i stedet fantaserer seg fra høyde til høyde på fremskrittets bølger,” sier Trond Berg Eriksen i bladet *Hilsen fra Dia-konhjemmet*. “Begrepet om suksess stemmer dårlig med utviklingen i et menneskeliv. Medisinen har hengt seg på fremskrittstroen og ser bare marsjen fremover mot økt kontroll og større ferdigheter.”

Berg Eriksen etterlyser tålmodighetens sjeldne og baktalte dyd i det medisinske behandlingsmiljø, og mener at en døende pasient “vil føle seg som en uhøflig og uønsket gjest i et helsevesen som er altfor fiksert på sunnhet og helse. Men helse er også retten til en verdig død og hjelp til å bære de uunnværlige lidelser som aldring og skrøpelig-het trekker med seg”. Han etterspør en etisk begrunnet tålmodighet i et helsevesen som er opptatt av å telle effektivitet i statistikker.

Døden - en del av livet
Siden 1980-årene har “Uken for livet” vært en fast innslag i tysk kirkeliv, etterhvert et felleskirkelig initiativ. Mottoet for årets ‘uke’ først i mai var: “Å leve til siste slutt - døden som en del av livet”. Det er også tittelen på en felles kirkelig uttalelse, et omfattende hefte med “idéer for praksis og gudstjenester” og en folder med “argumentasjonshjelp”: kristent funderte svar på de mange spørsmål omkring sykdom og død i dagens virkelighet og debatt

8 Afrikansk teologi: “Det farlige ordet”

“De skulle ikke gitt oss Bibelen, for vi tar den alvorlig.” Ordene er erkebiskop Desmond Tutus og gir i fortettet form grunnlaget for den motstand Sør-Afrikas kirker særlig fra 1980-tallet av mobiliserte mot apartheid. En motstand som i vesentlig grad bidro til å felle regimet - felle det uten den blodige revolusjon mange mente syntes uunnværlig.

Per Anders Nordengen siterer biskop Tutu i det innledende kapittel til boken *Det farlige ordet* (Verbum Forlag 1994) - en samling prekener, bibelmeditasjoner og andre tekster (med Nordengen som redaktør) av sentrale 'motstandsfolk' fra alle deler av Sør-Afrikas kirkelige landskap: Her er - i tillegg til nevnte erkebiskop Tutu - både den reformerte presten Allan Boesak og pinsepastor Frank Chikane, dominikanerpater Albert Nolan (ikke alltid like velsett i Vatikanet for sin profetiske frigjøringssteologi på afrikansk!). Og her er 'forræderen' Beyers Naudé, presten som etter sitt brudd med den hvite boerkirken i 1977, ble fengslet uten lov og dom og senere bannlyst av myndighetene og i årevis holdt i husarrest og indre eksil. Og en rekke andre.

De representerer alle, uansett hudfarge, en 'svart teologi', “et rop til Gud på vegne av folket”, skriver Nordengen. Navnet er hentet fra de svartes kamp for sine rettigheter i Amerika, men det teologiske innholdet og utformingen er umiskjennelig afrikansk, sprunget ut av “de undertrykte svartes livserfaring” og en “følge av den økende selvbevisstheten blant svarte i 1950- og 60-årene”, noterer Nordengen. Som forteller at “allerede i slutten av forrige århundre var det flere afrikanske prester som oppdaget hvilken eksplosiv kraft som lå i evangeliet, i “det farlige ordet”, og som stiftet kirker uavhengig av de utenlandske misjonærene. “Samtidig som

kristendommen har blitt brukt av de hvite herskerne som begrunnelse for undertrykkelse, har den svarte befolkningen blitt overbevist om kristendommens sannhet og dens håpsdimensjon for undertrykte,” skriver Nordengen. Svart teologi er et oppgjør med de hvite kirkenes kristendomsforståelse, en tilbakevisning av deres falske bibelbruk.

“Det farlige ordet” presenterer situasjonsteologi og handlingsteologi av edelt merke. Den bibelske vrede og det like bibelske håp disse tekstene formidler, er sprunget ut av sterk gudstro og dyp fromhet. Den åndelige dimensjon ved kampen for frihet, rettferdighet og alle menneskers likeverd understrekes stadig. Erkebiskop Tutu sier det slik: “For oss sør-afrikanere er det ikke politikken som gjør at vi engasjerer oss for et bedre samfunn i vårt land. Men det er vårt forhold til Gud som gjør at vi ikke kan la være. Ut fra våre gudstjenester, våre bønner og vår meditasjon springer engasjementet om å være en stemme for de undertrykte. Gudsforholdet er helt sentralt i alt vi gjør og sier. For det er fordi vi først har vendt oss til Gud at han tvinger oss til ansvar for våre lidende medmennesker.”

Det “grusomste” og “mest blasfemiske aspektet” ved apartheid, skriver Beyers Naudé, er ikke de store lidelser systemet “påfører sin ofre, men at det kan få et Guds barn til å tvile på at han er et barn av Gud”. Og dominikaneren Nolan har følgende klare tale: “Guds rike er den rake motsetning til alt som er galt og falsk i denne verden. Før vi blir klar over hvor galt det egentlig står til, og før vi finner ut nøyaktig hva som er galt, kan vi aldri helt forstå hvor presserende behovet for Guds rikes fred og rettferdighet er.” Og selv om “Guds rike i prinsippet er en fremtidig hendelse”, finner vi “spirer og tegn” og “vage fornemmelser av dets eksistens” fordi

“Guds Hellige Ånd har sitt virke midt i falskheten og ondskapen, gjennom mennesker som lever i overensstemmelse med de verdier som gjelder i Guds rike,” understreker Nolan.

“Det farlige ordet” er oppmuntrende og utfordrende lesning. Og betimelig - på mer enn én måte: I september i fjor var det ti år siden *Kairos-dokumentet* - en skjellsettende og flammende tverrkirkelig teologisk uttalelse om den politiske situasjon i Sør-Afrika og om 'kairos', sannhetens øyeblikk - så dagens lys. Da dokumentet ble offentliggjort - undertegnet av 152 representanter for et bredt kirkelig spekter og forfattet av teologer og menighetsledere etter vidtgående grasrotkonsultasjoner - var det økende krisestemning i Sør-Afrika. Økende motstand i svarte bydeler og 'townships' mot regimet førte til en rekke drap og lemlestelser, til fengsling og mishandling. Dokumentet, som innledes med ordene “tiden er inne; sannhetens time er nå!”, setter navn på tingene: Apartheid er et ugudelig og dypt urettferdig regime; “uten rettferdighet er ingen forsoning mulig i Sør-Afrika”; “uten anger, ingen forhandlinger”.

Også Kairos-dokumentet, som det henvises til i *Det farlige ordet*, er sprunget ut av moden og modig tro hos mennesker som, med erkebiskop Tutus ord, tar Bibelen på alvor. Slik vi alle burde gjøre - der hver enkelt av oss står i livet. Der ligger utfordringen ved denne høyst lesverdige dokumentasjonen. Som burde kunne inspirere både bibelgrupper og ungdomskatekese. Samt vekke noen og hver av oss. UKJ

Per Anders Nordengen (red.):
Det farlige ordet
Verbum 1994

"I et samfunn fiksert på prestasjoner og det evig unge fortrengrer vi ofte alt som har med døden å gjøre," heter det i innledning- en til et av heftene. "Men vi har også erfa- ring for at om vi bevisst tar disse spørsmål- ene inn over oss, kan det føre til et mer intenst og rikere liv. Vi føler også at for- trengningen av døden ofte fører til at vårt forhold til døende mennesker og til at døden

blir inhumant." Årets 'uke' og det utdypende materialet er tenkt nettopp som motvekt mot slike tendenser.

For alle typer mennesker

"Mange undrer seg over at drøyt 70 medar- beidere i Oslo orker å ta seg av denne typen omsorgsarbeid mer eller mindre på frivillig basis," sa Lise Svinningen til Arbeiderbla- det for en tid siden. "Vi driver omsorgsar-

beid, besøkstjeneste og gir omsorg til meget alvorlig syke og døende pasienter.

Mange ganger treffer vi mennesker, både syke og pårørende, ved en ytterste grense, og det er givende da å kunne være der for dem. Selv om vi går ut fra den katolske ordenen Fransiskanerne, skal vi ikke drive misjonering. Vi er der for alle typer men- nesker, og vil noen snakke om de store ting, så er vi der for det også."

Brian McNeil: Når fattigfolk tolker Bibelen

9

Kjell Nordstokke har tidligere gitt nor- ske lesere verdifulle innføringer i brasili- ansk frigjøringsteologi i boka *De fatti- ges kirke* (1987) og i sin doktoravhand- ling (kommer hos Universitetsforlaget). Hans ønske med denne boka er å berike kirkelivet i Norge ved å fortelle om hvordan grupper i de katolske basismen- nighetene i Brasil leser Bibelen.

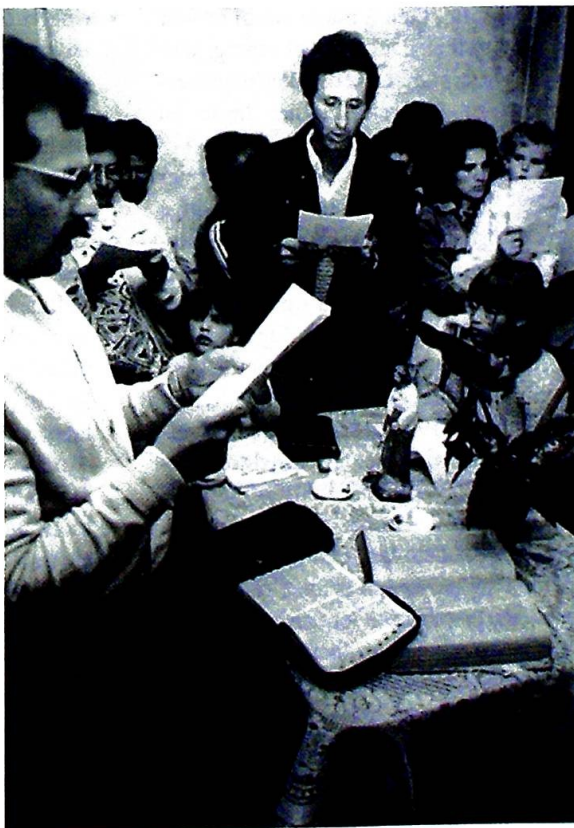
Stadig færre norske kristne leser Bibelen. I Nordstokkes øyne er én vik- tig årsak til denne situasjon fag- teologenes jerngrep om de bibelske tek- ster, for det første fordi legfolk opple- ver seg selv som implisitt umyndiggjort i forhold til Bibelens ord, og dernest fordi fagteologene ikke formidler dem noen mulighet til å se forbindelser mel- lom Bibelen og den virkelighet de selv opplever til daglig.

Det er nettopp her at erfar- ingene i Brasil kan fungere som korrektiv. Nordstokke viser oss en fattig katolsk basismenighet som leser Jesu lignelse i Lukas 18 om enken og den urettferdige dommeren ("Til slutt sa han til seg selv: 'Enda jeg ver- ken frykter Gud eller tar hensyn til noe menneske, får jeg hjelpe denne enken til hennes rett, slik som hun plager meg!'"). I stedet for å stille vitenskapelige spørsmål om teksten, kon- fronterer de den med sin egen verden:

"En slik urettferdig dom- mer kjenner vi også,' var det en som sa. Han viste til en advokat som ledet et pri- vat sykehus like i nærheten. I avisene var det blitt skre- vet om offentlige midler som var gitt til en ny fløy på sykehuset, men denne

var aldri blitt bygd ..."

Det er med slike opplevelser som bakgrunn at de fattige tolker teksten og i den finner tilsagn om en Gud som gri- per inn i sitt folks historie, en Gud med spesiell kjærlighet til de fattige. Tek- sten ufarliggjøres ikke, f.eks. ved ute- lukkende å konsentrere oppmerksom- heten på dens historiske tilblivelse eller på de kulturelle betingelser som bestemte dens formulering. Teksten åndeliggjøres heller ikke, f.eks. ved straks å påstå at den "egentlig" taler om individets synd og behov for forsoning med Gud. Alle regner med at Guds ord taler direkte til deres egen situasjon i et samfunn kjennetegnet av korrupsjon. Og de regner med at alle kristne er kompetente som bibeltolkere.

Det er især den nederlandske karme- litt Carlos Mesters som har levert teolo- giske hjelpemidler her, og Nordstokke siterer fra noen av hans bøker som bru- kes i den brasilianske bibelbevegelse.

Når han forsøker å formidle alt dette til det kristne Norge, er Nordstokke naturligvis klar over de spørsmål som melder seg hos en nordeuropeisk bibel- leser som ikke deler erfaringshorison- ten til en brasiliansk basismenighet. Det er imidlertid først og fremst mot fagte- ologenes innvendinger han går i bresjen i denne boka. Dette betyr at man ikke uten videre ser hvordan man kunne anvende de brasilianske tolkningsprin- sippene i en norsk (katolsk eller lut- hersk) sammenheng.

Men kanskje er nettopp dette poen- get: Nordstokke vil ikke foreskrive hva vi skal "få ut av Bibelen". Han vil heller utfordre oss til å lese Guds ord ut ifra vår egen, helt konkrete situasjon og fin- ne frem til dets budskap for oss i dag. *Ordet tar bolig* anbefales alle som engasjerer seg i en bibelgruppe.

ORDET TAR BOLIG
Om folkelig bibellesning
Av Kjell Nordstokke
Verbum Forlag 1995

En basismenighet i Brasil samlet om Guds ord. Foto: KM

Skarp kritikk

Talsmenn for EUs kristelig-demokratiske partier, for utviklingshemmedes organisasjoner og diverse initiativgrupper har rettet skarp kritikk mot Europarådets forslag til bio-etisk konvensjon. Deler av forslaget overskrider grensene for beskyttelse av det menneskelige liv og menneskets verdighet og kan derfor ikke aksepteres, heter det i en erklæring fra gruppen "Internasjonalt initiativ mot den planlagte bio-etiske konvensjon".

Forslaget utelukker ikke entydig nok manipulasjon med menneskelige fostre, og det tillater forbruksrettet forskning på menneskelige fostre. Organisasjoner for psykisk utviklingshemmede, blant dem også katolske og evangeliske institusjoner, kritiserer at konvensjonsforslaget ikke effektivt nok beskytter det enkelte menneske mot kommersielle og vitenskapelige overgrep. Teksten går vitenskapens ærend: Menneskets verdighet gjøres avhengig av om et mennes-

kelig vesen viser egenskaper som selvbevissthet og fornøft.

Den bio-etiske konvensjonen er ment å beskytte menneskerettighetene overfor de nyeste forskningsresultater og fremstøt innen medisin og humanbiologi. Sommeren 1995 krevde en rekke av Europarådets representanter vidtgående forbedringer i det første utkast til konvensjon, men det nye forslaget tar lite hensyn til disse forbedringskravene. KNA

Det er ikke bare i Norge 17. mai er en minneverdig dag. Også i den sentral-afrikanske staten Malawi har datoen en god klang. "Siden 17.mai 1994 har vi demokrati i vårt lille land - og det var et hyrdebrev fra våre biskoper våren 1992 som satte fart i demokratiseringsprosessen," forteller pater Benedict R. Chimanya. Vi puster ut sammen i lobbyen på kongress-sentret i østerrikske Graz mellom travle arbeidsøtker under Verdenskongress for katolsk presse.

Og pater Benedict vet hva han snakker om! Han var nemlig med å forfatte hyrdebrevet den gang, et brev som gikk skarpt i rette med det brutale militærestyret under den forrige presidenten, Hastings Kamuzu Banda, mannen som hadde makten i landet fra 1964 til 1994. Demokrati og sosial rettferdighet var biskopenes hovedkrav - på folkets vegne.

- Hyrdebrevet, som ble lest opp i alle kirkene søndag 8. mars 1992, var, om jeg skal si det selv, både klokt og modig og følgelig særdeles lite populært hos myndighetene, sier pater Benedict. - Uttrykksfrihet hørte desidert ikke til president Bandas vokabular, og tre dager etter den famøse opplesningen ble alle biskopene arrestert. De ble løslatt igjen etter relativt kort tid - opphisselsen blant folk over fengslingen var stor og følbare. Hva som foregikk bak fengselsmurene, har biskopene selv aldri ymtet et ord om, men vi vet at de ble ganske så trakassert.

- Men enden på historien ble altså god: Etter at biskopene hadde satt navn på tingene, fikk vanlige folk mer mot til motstand mot Banda og hans folk. Og den 17. mai 1994 ble den nye presidenten, dr. Bakili Muluzi, innsatt etter å ha seiret over den autokratiske Banda. Og et vesentlig poeng er altså at det var landets katolske biskoper og deres

skrevne ord som bidro til å rydde veien for demokratiets seier i vårt land - en seier mange lenge hadde ønsket, sier pater Benedict.

Malawi under Banda var en undertrykkende ett-parti-stat, der presidenten og hans Malawi Congres Party (MCP) hadde all makt og kunne skalte og valte som de ville, uten å måtte stå til ansvar overfor folket. Det hersket streng sensur, og summariske rettssaker uten særlig sjans for rettferdighet hørte til dagens orden.

- Enkeltmennesker og institusjoner kunne bli fradømt alt de eide - mange mistet også livet, forteller pater Benedict. - Det var et regime bygget på frykt - begreper som likeverd og menneskerettigheter eksisterte ikke. Også kirken hørte til blant ofrene for regimet. Listen over ugjerninger er lang. Men - hyrdebrevet i mai 1992 brøt tausheten og satte navn på tingene: en utilsløret fordømmelse av landets urettferdige politiske system. Brevet, som raskt ble spredt over hele landet, tok både presidenten og partiet på sengen! Det hører med til historien at en rasende MCP-mann satte fyr på trykkeriet der brevet var trykket, Montfort Missionary Press. Men det kom raskt i sving igjen. Nok en gang viste det seg at ordet er mektigere enn sverdet, smiler pater Benedict. - Så der kan man se hva kirken kan gjø-

re - med medienes hjelp.

Den katolske kirke i Malawi har lenge satset aktivt på mediefronten - som på skolefronten. Det finnes en rik flora av kirkelige publikasjoner, og noen av dem går som "ferske hvetebolle", ifølge pater Benedict. Som kan fortelle at landets katolske presse har tjent som journalistakademi for mange unge med en journalist i magen: Malawi har nemlig ikke noe journalistakademi. Det hører med til bildet at katolske trykkerier, mange eiet av misjonsordener, ikke bare trykker for intern bruk, men gjør 'business' på det åpne marked. Opphevelsen av sensuren har ført til nye, uavhengige publikasjoner - under president. Bandas regime fantes det kun fem aviser, utgitt av henholdsvis regjeringen og politiet. I dag gror det i den uavhengige presse, og flere av dens aviser og tidsskrifter trykkes i katolske trykkerier.

- Men at vi siden 17. mai 1994 er her i eget hus, betyr ikke at alt er rosenrødt, sier pater Benedict. Også demokrati må læres, og det er ingen lett prosess, men det går i riktig retning. Materielt sett har ikke folk fått det bedre siden diktaturet falt, til dels kanskje heller verre. Det tar tid å rette opp ting. Malawi er fremdeles et fattig land - langt vanstyre og gjeldsbyrder tynger.

- Arbeidsløsheten er høy, og kampen mot fattigdommen har høyeste prioritet i vårt unge demokrati. Men åndelig sett er det adskillig blomstring i landet, mange har en levende kristentro. Folk søker ivrig til kirken, oppslutningen om søndagsmessen er mange steder på rundt 90 prosent. Man blir glad av å være prest her, man føler at her virker Ånden, understreker pater Benedict. Som ved siden av sin prestegjerning sitter sentralt i det katolske informasjons-

Åpne armer - eller pekefinger?

“Å leve som kristen. Det er å leve i oppstandelsen, være like modig som Jesus. For eksempel når vi møter undertrykkelse, eller når noen stenger andre ute fra kirken. Noen ganger synes jeg vi i kirken har mistet adressaten, de harde ordene sendes ut til folket; de milde og trøstende inn til oss i kirken. Henrik Sørensens Kristus-bilde viser

Jesus der han kommer gående mot oss, med åpne armer og hendene strukket framover. Vi trenger å se, vi som er kristne, at vi stadig prøver å lukke armene hans og tar pekefingeren i stedet. Det er synden, at vi ikke makter å slippe folk fram til Jesu åpne armer,” sier Helge Fisknes, prest og leder for Aksept kontaktsenter, til Frelsesarmeens blad Krigsropet.

Næringslivets idealer kontra de haugianske

Fra de haugianske idealene om nøkternhet, flid og kall i næringslivet er veien lang til dagens opsjonsavtaler, Airbus-saker og gyldne fallskjermer, skriver journalist Tor Johannes Jensen i For Fattig og Rik, Indremisjonsselskapets ukeavis. Og han stiller følgende spørsmål? “Kanskje næringslivet kunne være modent for en ny vekkelse?”

stykke Afrika

11

arbeidet i landet. Ca. tre av Malawis elleve millioner innbyggere er katolikker, ifølge pater Benedict. I år 2001 kan hundre års kristent nærvær i landet feires - italienske, franske, engelske og øst-indiske misjonærer bragte troen til landet.

- I dag har vi over 270 innfødte presteter, og det er ingen prestemangel hos oss. Men økonomisk sett står det heller dårlig til med kirken, vi er fremdeles for avhengige av misjonsprestene i så måte, sier pater Benedict. Landet har tre presteseminarer og hele seks 'juniorseminarer', gutteskoler som gir allmenn og videregående utdanning og samtidig virker som utklekkingsanstalter og katalysatorer for prestekall. At det å bli prest gir status, hører med til bildet.

Om han var engasjert i Afrika-synoden for to år siden der begrepet inkulturasjon - katolsk tro på afrikansk jord - stod sentralt?

- Jeg var ikke med internasjonalt, men med i en komité i vårt bispedømme som studerte forhåndsdokumentene, svarer pater Benedict. - Og jeg ser klart at kirken står overfor store utfordringer på det afrikanske kontinent. Viktige stikkord her er dialog innen kirken - og mellom kirken og samfunnet, med vekt på spørsmål knyttet til rettferdighet og fred. Her kommer også massemediene - som jeg særlig arbeider med for tiden - inn i bildet.

- Og selvsagt er jeg opptatt av emnet inkulturasjon, som stod sentralt under synoden, men det hele må vokse frem nedenfra, spør du meg. Ting må ikke presses på oss utenfra, eller defineres for oss av andre - de må vokse ut av vårt hjemlige jordsmonn.. Vi må se på verdier i vår hjemlige kultur, se om de passer inn i kirken, understreker pater Benedict.

Inkulturasjon: Den fortabte sønn - av den afrikanske kunstneren Kamba Luesa. Foto: KM

Og hvilke verdier har malawisk kultur i tilføre katolsk kristenliv ?

- Blant annet et bønneliv med mer plass for kroppen, for bevegelse og for følelser, svarer pater Benedict varmt og med hele seg. - Og salmer og sanger som uttrykker vår afrikanske musikalitet. Tilgi at jeg sier det, men europeisk sang er ikke vår sang. Selv den gregori-

anske sangen med sine varsomme tonesprang og dempede form, er ikke vårt språk, uttrykker ikke det innerste i vårt hjerte, sier pater Benedict unnskyldende. Og lar milde toner fra sitt afrikanske hjemland smyge seg rundt kongresspalassets søyler med kurs for takets gullbelagte stukkatur. UKJ

De fattige betaler

"Nyliberalismens uhyre" utgjør den største faren for de mellom-amerikanske landenes fremtid. Det mener den salvadorianske hjelpebiskopen Gregoria Rosa Chavez. Prisen for den herskende frie markedsideologi betales av de fattige. Biskopen slår til lyd for et økonomisk system hvor "mennesket og ikke økonomien" står i sentrum, og kriti-

serer de lave lønningene særlig i utenlandske tekstil- og elektronikkfabrikker i El Salvador.

Man vil gjøre El Salvador til et toll- og skattefritt produksjonsområde og tvinger derved folk inn i slavelignende arbeidsforhold, sier Rosa Chavez. Som var nærmeste medarbeider til avdøde erkebiskop Arturo

Rivera Damas og sammen med ham i høy grad bidro til å fremme fredsforhandlingene i landet. Men han ble ikke utnevnt til Rivera Damas' etterfølger, slik den lokale kirke ønsket. Romas valg ble den daværende hjelpebiskopen, den spanskfødte Fernando Saens Lacalle. KATOLSK ORIENTERING

12 Kirken i Rwanda: Virkningene av sjokket i 1994

Verden kunne med nokså enkle midler ha hindret folkemordet i Rwanda i april-mai 1994, men ingen var interessert i hva som foregikk i et bortgjemt land uten strategisk interesse, og signalene ble oversett. Den tankevekkende konklusjonen i den internasjonale evalueringen som nylig ble offentliggjort, er en etterpåklokskap til liten hjelp for dem som søker å dra livet i gang igjen i landet der alt og alle er merket av det ubegripelige som skjedde for to år siden. Det gjelder også den katolske kirke, skriver Afrikamisjonæren Guy Theunis i bladet *Afrikanische Missionen* (feb.-96) der han gjør opp en foreløpig status: Kirken er mer splattet enn noensinne, den nærmest drukner i sosiale oppgaver og indre utfordringer. Men der er også glimt av håp.

Hendelsene i april-juni 1994 - folkemordet på tutsiene og massebordene på hutu-eliten - har etterlatt dype spor i Rwanda, i det enkelte mennesket, i folket som helhet og selvsagt også i kirken, skriver Theunis. "Mange har ennå ikke riktig fattet det hele og nekter til og med at folkemordet fant sted. Andre er dypt merket av tragedien og trenger sårtil at man lytter til dem og søker å hjelpe dem å bære byrdene." Kirken, som selv fikk merke grusomhetene på kroppen, er nærmest til å hjelpe: Tre av landets ni biskoper og mer enn hundre prester (en tredjedel av landets klerus) ble drept, dertil et stort antall ordensfolk, kateketer, menighets- og organisasjonsledere.

Og lidelseshistorien er ennå ikke slutt: Adskillige prester og ordensfolk holdes fremdeles fengslet, og fra visse hold - både i Rwanda og utenlands, særlig i sterkt 'venstrekatolske' franske kretser - drives det en bakvaskelskampanje mot kirken: Kirken var skyld i og deltok i myrderiene, heter det. Theunis nevner to navn som i den sammenheng særlig har vært fremme i vest-

lig presse - presten Wenceslas Munyeshyaka fra hovedstaden Kigali og presten og redaktøren André Sibomana - og tilbakeviser anklagene mot begge som grunnløse (cf. St.Olav 9:95).

Kirken - mer splattet enn noensinne

Et annet gjennomgående trekk, i tillegg til de dype sår, er splittelsen innen kirken, skriver Theunis. Den har nok alltid vært der, men synes nå mer påtagelig. Først det gamle skillet mellom hutuer og tutsier, dertil det nye skillet mellom kristne som forble i landet og kristne som flyktet, og som nå lever under ekstremt vanskelige forhold. Man merker skillelinjer overalt, klager Theunis, "innen bispedømmene, innen menighetene, selv innen ordenssamfunnene". Men her er, heldigvis, også motkrefter, forsøk på forsoning og dialog, både på katolsk og annen kirkemark: ordensfellesskap som samler sine medlemmer til dyptgående samtaler; hutu- og tutsiprester som treffes for å lytte til hverandre - som et første skritt mot forsoning; menigheter som helhjertet samler seg

om "nyomvendelse" til forsoning i evangeliets ånd. Men "her er fortsatt dype kløfter, og mange vil ikke konfronteres med eget ansvar eller egne feil, og skyver fortsatt all skyld over på andre," skriver Theunis.

Drukner i sosiale oppgaver

Den katolske kirke i Rwanda har alltid hatt en sterkt sosial profil. "Man har neppe tall på alle de barne- og ungdomsskoler, sykehus og andre helseinstitusjoner som var avhengige av kirken - ofte med prester eller ordensfolk som ledere," noterer Theurin. I dag må man konsentrere seg om det nødvendigste: utdeling av klær, mat, kokekar, frø og medisiner. At landet har over 150.000 foreldreløse barn, sier sitt om situasjonen.

"Alle er enige om at Caritas gjør en storartet jobb," noterer Theurin. Et eksempel: Caritas Italia har påtatt seg å sette i stand en rekke helsesentre og små sykehus. De lokale krefter må prioritere nødhjelpsarbeidet, på bekostning av de mange presserende pastorale oppgaver man burde gå i gang med.

Søken etter en ny profil

Kirken trenger også å se kritisk på egne forsømmelser: mangel på et profetisk språk og på innsats for rettferdighet og fred. Kirken i Rwanda er fremdeles sterkt avhengig av utlandet, den er meget hierarkisk og klerikal, men dens profil og språk er i ferd med å endres, nærme seg folks hverdag, skriver Theunis. Ofte er det legfolk som resolutt bretter opp ermene og trår til. Prestemangelen er stor etter myrderiene: I bispedømmet Gikongoro f. eks. er det kun tre prester igjen, og biskopen har utpekt legfolk til menighetsledere.

Andre initiativer: Bønnegrupper og

I kamp mot mafiaen

Salvatore Pappalardo, den 77-årige erkebiskopen av Palermo, mener han har vært i sitt embede lenge nok og har trukket seg tilbake. Hans etterfølger, Salvatore De Giorgi, understreker at han vil følge i sin forgjengers fotspor: gå aktivt inn for å bekjempe "Sicilias sosiale onde nr. 1", mafiaen.

Den høyt ansette Pappalardo, erkebiskop i Palermo fra 1970, var ikke 'nøytral', som

flertallet av landets sjelesørgere, men erklærte fra første stund kamp mot mafiaen. Også den korrupte romerske sentralregjeringen i Roma fikk sitt pass påskrevet i biskopens taler og hyrdebrev. Stadige mordtrusler gjorde at han fra 1980 av har hatt politibeskyttelse og ikke lenger har kunnet reise alene rundt om i bispedømmet i sin lille Fiat. Da Pappalardo i 1984 skulle holde gudstjeneste i det berymtede Ucciardone-fengslet, var kirkebenkene tomme: De 850 fangene, en tredjedel av dem med

Mafia-tilknytning, vendte ham bevisst ryggen.

Til tross for erkebiskopens klare og modige standpunkt er en del av den sicilianske geistligheten viklet inn i mafiaen - mer og mindre tvunget av omstendighetene. Nylig ble den 74 år gamle erkebiskopen av Monreale anklaget for uregelmessigheter og bedragerisk virksomhet. Rettsaken kommer opp til sommeren.

CHRIST IN DER GEGENWART

Fra et istykkerskutt kloster i Rwanda.

nydannede basisfelleskap har satt i gang forsonings- og refleksjonsgrupper, bibel- og utdanningsgrupper og lignende.

Nye utfordringer

Fornyelse står på dagsordenen for kirken i Rwanda som i år 2000 kan feire

sin 100-årsmerking, men skal det bli fornyelse, må man modig sette navn på utfordringene, skriver Theunis. Og lister dem opp under fem punkter:

1. Åndelig utfordring. Dagens kirke mangler "solid spiritualitet med tyngde", den savner sanne hjemlige "mestere" folk kan følge. "Under terrorren kalte Gud flere til martyrer og hellig ferd,"

og "det er å håpe at Gud i den nåværende situasjon, hvor folket og flertallet av lederne synes å ha mistet det verdimesige holdepunkt, vil kalle 'mestere' som vil overstige de etniske, sosiale og regionale bånd og gi 'klare trekk' til det glade budskap."

2. "Hierarkisk, tradisjonell, klerikal" har vært kjennetegnene for kirken i Rwanda. "Og klerikalisme," forklarer Theunis, "oppstår når man feilaktig ser autoritet som makt og ikke som tjeneste." I Rwanda mangler man den tiltro til legfolkets oppdrag og evner som er selvsagt hos oss. Budskapet fra Det 2. Vatikankonsil må ikke bare nå hjertene, men strukturene - noe som ikke blir lett i dagens innfløkte Rwanda.

3. Den etniske utfordring er uhyre viktig: Hvordan man takler den, får betydning for alle andre områder. Så lenge kirken ikke makter harmonisk integrering av tutsier og hutuer innen kirkens egne rekker, vil dens profetiske rolle i samfunnet være såre begrenset.

4. En delvis berettiget anklage mot kirken har vært dens nære forhold til de politiske makthavere. Det nye autoritære regimet bærer politistatens trekk, og kirken må ikke la seg friste til å selge sin sjel for eventuell kortsiktig politisk velvilje overfor dens evangeliseringsarbeid.

5. Utdannelse er nøkkelen til "en ny måte å være kirke på". Skal kirken virkelig kunne bidra til gjenoppbyggingen av landet, må det satses på utdanning på alle fronter: av hver enkelt troende og av folket som helhet. En enorm oppgave som forutsetter at kirkens egne folk 'videreutdanner seg' og også godtar andres utdanning og forming. "Slik har det ikke vært, man kanskje det blir mulig i fremtiden?" endrer Theunis avslutningsvis.

Innbydelse til 'mangfoldets valfart' "Spenningsfylt rikdom" - slik karakteriserer formannen i den østerrikske bispekonferanse, biskop Johannes Weber, biskopenes møte i april. Nylig stilte f.eks. biskop Kurt Krenn av St.Pölten spørsmålsteget ved demokratiet som styringsform, men "det finnes intet alternativ til demokratiet", fastslår biskop Weber overfor pressen. "Selv om

bispeembedet er et tilsynsemede, må biskopen også gi godt spillerom for tillit og sympati," sa Weber. Som mente at biskoper litt for lett "faller for fristelsen til å vite hva som bør skje".

Weber kom også inn på den 'mangfoldets valfart' bispekonferansen arrangerer til høsten hvor de håper å samle folk som stod bak fjorårets underskriftskampanje 'kirkefolkets ønsker' samt et bedt spekter av andre

grupperinger. Webers ønsker for valfarten: at "de mest konservative og de mest progressive både må strides og be sammen".

Fastlåst diskusjon

I en samtale med ukeavisen Rheinischer Merkur for en tid siden beklaget Berlins biskop, Georg Sterzinsky, at fjorårets underskriftskampanje 'kirkefolkets ønsker' ikke har ført til noen konstruktiv behandling av spørsmålene om sølibatet, prestevigsel for kvinner og seksualitet, ting som 'ønskene'

Som St. Olavs lesere vil kjenne til fra tidligere nr. av bladet, holdt Stockholm katolske stift, som omfatter hele Sverige, en stiftssynode i fjor. Mottoet for synoden var "Tilbake til Jerusalem" - en henspilning på de to disiplene som skyndte seg tilbake til Jerusalem etter møtet med den oppstandne Jesus i Emmaus. Nå foreligger sluttdokumentet fra synoden samt biskop Hubertus Brandenburgs hyrdebrev hvor han også formulerer stiftssynodens forpliktende retningslinjer. "Resultat av en lang prosess. Eller snarere en del av en lang prosess som skal fortsette i mange år fremover," skriver Katolsk Kyrkotidning (KK, nr. 2/3:96).

- Jeg har forsøkt å være trofast og lydhør overfor det synoden ønsket, men jeg har også foretatt en bedømmelse av hva som, realistisk sett, er gjennomførbart - økonomisk og personellmessig, sier biskop Brandenburg til KK. Hyrdebrevet er på mange måter et direkte svar på alle de brev han selv fikk da han i 1993, som et forarbeid til synoden, bad Sveriges katolikker skrive til ham om hvilke spørsmål de mente var viktige for stiftets fremtid.

- De spørsmål synoden tok opp, var sprunget ut av ønskemålene og erfaringene i disse brevene fra helt vanlige katolikker, understreker biskop Brandenburg overfor KK. I innledningen til hyrdebrevet legger han da også vekt på at synodens eget sluttdokument "skal leses som en utførlig kommentar til retningslinjene" fordi det "viser hvordan de forpliktende retningslinjer har vokset frem: ikke ovenfra, men nå bindende med stiftsbiskopens autoritet og ansvar". At "vi ikke er enige i alle spørsmål", er "til tider smertelig", men "vi må lære av hverandre og søke etter konsens, helt i overensstemmelse med vår kirkes lære og tradisjon," skriver biskopen.

Kinkige punkt

Under synoden var det særlig under punktet "Ensam och tillsammans" - om

ekteskap og samliv - at sprikende synspunkter kom til uttrykk, og da særlig når det gjaldt nattverd for gjengifte skilte. Sluttdokumentet gjenspeiler spriken, gjengir de ulike synspunkter, maner til dialog og til "ikke på forhånd å avfeie andres syn som 'ukatolsk'". Biskopens hyrdebrev understreker behovet for pastoral omsorg for gjengifte skilte: Presten må "med klokket og pastoral omsorg bistå disse menneskene og vekke forståelse for kirkens overbevisning at gjengifte skilte ikke kan gå til skriftemål og kommunion".

Når det gjelder familieplanlegging, sier sluttdokumentet bl.a. at for mange "troende og bedende katolikker" er læreembedets nei til kunstig prevensjon vanskelig å forstå og "av ulike grunner umulig å etterleve. (-) Av respekt for den annen part og av omsorg for ekteskapet eller av andre grunner, kan en katolikk, som er vel kjent med kirkens standpunkt, innfor Gud kjenne seg berettiget til å anvende ikke-aborterende prevensjonsmidler og slik følge sin samvittighet". I hyrdebrevet heter det: "Mekaniske eller kjemiske midler som hindrer befruktning, eller kunstig befruktning utenfor kvinnens kropp, skiller kjærligheten og fruktbarheten og er derfor umulig å anerkjenne." I et intervju med KK (5:96) der spørsmålet om samvittighetens plass bringes på bane, henviser biskop Brandenburg til hva flere bispekonferanser - blant dem den tyske og vår hjemlige nordiske - gjorde i 1968 i anledning encyklikaen *Humanae vitae*, som forbød kunstig prevensjon: - Man tok imot encyklikaen, men biskopene sa samtidig at de anså at ikke så få katolikker har samvittighetskvaler med innholdet. Det kan vi

Dette skal gjennomføres!

Av den svenske stiftssynodens mange anbefalinger har biskop Hubertus Brandenburg blinket ut følgende 14 som forpliktende satsingsområder:

- flerkulturell utredning;
- fremme av den interreligiøse dialog, særlig med jøder og muslimer;
- et stiftsmuseum;
- bibelarbeid og bibelkunnskap;
- utdanning og videreutdanning av medarbeidere i liturgien: musikkansvarlige, kantorer, tekstlesere, ministranter, gudstjenesteledere, kommunionsutdelere etc.;
- strukturen for hvordan stiftets barne- og ungdomsarbeid og de kateketiske oppga-

- ver skal organiseres, både på stifts-, regional- og menighetsplan;
- en katolsk filosofisk og teologisk høyskole;
- materiale omkring barn og seksualitet;
- spørsmål omkring seksualitet, barnebegrensning og naturlig familieplanlegging;
- ekteskapsforberedelse;
- sosialpastoral plan;
- spredning av kunnskap om kirkens sosiallære;
- forslag til utdannings- og videreutdanningsplan for stift og menigheter;
- spørsmålet om innføring av kvinnelig diakonat i kirken.

fokuserte på. "Kirkefolkets ønsker har skjerpert konfrontasjonen på en måte som ikke er tjenlig for disse saken," sa Sterzinsky.

Han beklaget at usaklig behandling av vanskelige spørsmål hadde forgiftet klimaet og vanskeliggjort diskusjonen. "Når konfrontasjonen først har bygget seg opp, er det vanskelig for begge sider å holde seg på et saklig nivå," sa biskop Sterzinsky. Som mener 'kirkefolkets ønsker' har ført til at diskusjonen har låst seg.

Skridd til verket!

"Substansløse progressister og likegyldige tradisjonister hindrer at Det 2. Vatikan-konsil virkelig settes ut i livet. Det er på tide å legge disse stridighetene til side og skride til verket," uttalte nylig biskop Karl Lehmann, formann i den tyske bispekonferanse.

CHRIST IN DER GEGENWART

Tilbake til ørkenfedrene?

"Ørkenfedrene på 300-tallet kan lære oss mye," sier Paul Otto Brunstad, teolog ved Norsk Lærerakademi. "Det var teologer som tok tid til ettertanke, som gikk i dybden og tolket samfunnet på en måte folk kjente seg igjen i."

retningslinjer

15

ikke neglisjere. Vi kan ikke si at samvittigheten alene har rett, men heller ikke at samvittigheten kun har å stille seg på geledd. Da vi sa dette under synoden, var det ikke noe nytt i kirken. I Tyskland har biskopene nylig bekreftet det de sa i Königstein i 1968.

Program for flere årtier

Av de 14 anbefalingene biskopen gir status som forpliktende retningslinjer, er det bare tre som fremstår som vanskelige å gjennomføre i løpet av de nærmeste årene: et stiftsmuseum, en teologisk høyskole og vigsling av kvinnelige diakoner, noterer KK. - Spørsmålet om kvinnelige diakoner er selv sagt et spørsmål for Roma, men vi kan jo sende videre en forhåpning om at spørsmålet snart kan la seg løse, sier biskop Brandenburg. St.Olavs lesere turde være kjent med at våre nordiske biskoper ved flere anledninger har tatt saken opp med Roma.

- Om jeg hadde prioritert saker som fremstår som direkte utopiske, ville hele poenget med synoden gått tapt, og mange ville synes at synoden hadde vist at man ikke var kommet noen vei, sier biskop Brandenburg. Som kan fortelle om internasjonal interesse for stiftssynoden, særlig fra tysk hold, men også fra Nederland og USA. Interesse også fra vatikansk hold: Den afrikanske kardinalen Gantin, prefekt for bispekongregasjonen i Vatikanet, har bedt om å få den svenske synodeteksten. Den vil bli oversatt til tysk med det første.

Det vil ta både tid og penger å gjennomføre hyrdebrevets fjorten anbefalinger, men man skal ikke la seg skremme av det, mener biskop Brandenburg. Som minner om at selv om mange av anbefalingene fra Det 2. Vatikan-konsil - som ble avsluttet for tretti år siden! - ennå ikke er gjennomført, har man ikke oppgitt dem, men satser på å få satt dem ut i livet, litt etter litt.

Synode - ikke bare alvor: Biskop Brandenburg og Moder Karin. Foto: KK

- Slik er det også med synoden, den er et program som strekker seg over mange årtier, sier den initiativrike og optimistiske Stockholmsbispren.

Interessant kommentar

I en kommentar til sluttokument og hyrdebrev skriver tidsskriftet *Signum* (2:96) bl.a. at dokumentet "til tider i for liten grad understreker det positive som katolsk tro og livsholdning har å gi". Den katolske kirkes eksistens i Sverige "er jo ikke bare et problem, men en gave", noterer bladet videre og antyder at det kanskje er for å "unngå den arroganse som iblant forekommer i slike dokumenter", at man her har valgt å "tone ned kirkens høye kall og oppgave". Kirkens særkjenne i Sverige "består ikke bare av dens 'utenlandskhet', som er et resultat av historiske forhold, eller av dens lange tradisjon i vårt land. Den består først og fremst i dens selvbevissthet om å være den kirke Kristus innstiftet, og som står under

ledelse av apostelen Peters etterfølger. Dette kan sies på en slik måte at man hverken sårer eller fordømmer annerledes troende."

Også siste avsnitt av *Signums* refleksjoner tør være av interesse for St.Olavs lesere og ha relevans også for våre hjemlige forhold: "Ved beskrivelsen av stiftet er det lett å la de flerkulturelle aspektene dominere, slik det skjer her. Men ved siden av det åpenbare skillet mellom innfødte svensker og innvandrere, som også preger vårt kirkeliv, finnes også det tydelige og mer dyptgående skillet mellom troende og ikke-troende i vårt samfunn. Oppdraget å evangelisere (punkt 1.2 i sluttokumentet) og møte søkende mennesker med troens svar, hører til kirkens ubestridelige oppdrag som heller ikke katolikker kan undra seg. Etersom den katolske kirke stadig mer integreres i det svenske samfunnet, kommer vi snart til å oppdage den uhørte bredden i dette oppdraget som strekker seg langt utenfor den nåværende horisont." ●

Ingen 'forstår' nattverden

"Egentlig skulle det ikke angå meg som katolikk om professor Carl Fr. Wisløff melder seg ut av Samråd på Kirkens Grunn, men den begrunnelse han gir, opprører meg," skrev journalist Per Bang i et leserbrev i *Vårt Land* for en tid siden. "Kan det han kaller 'en katolsk forståelse av nattverden' virkelig være så ille? Har han noen grunn til å tro at vi katolikker 'forstår' nattverden bedre enn han gjør? Er striden

blant de konservative i Den norske kirke blitt så beinhardt uforsonlig at avisen Dagen kan stemple katolsk nattverdspraksis som 'blasfemisk'? Er meninger 'av katolsk art' et faresignal? Hvor blir det av forestillingen om at vi først og fremst er kristne brødre?" spør Bang.

"Sannheten er jo at ingen, verken katolikk eller protestant, 'forstår' nattverden. Det siste vi sier, unisont eller hviskende inni oss, er at vi ikke er verdige til å motta Hans legeme og blod, men at vi nådigst får lov til

det uten egen fortjeneste. Om nattverdsbrødet blir forvandlet av presten når han leser messen, eller om det først blir Jesu legeme når vi tar det imot, kan jeg ikke oppleve som annet enn to forklaringsmodeller som (kanskje!) hjelper oss et stykke på vei mot mysteriets innerste mening," noterer Bang. Og tilføyer at det er hans personlige overbevisning at "i skjærsilden skal vi først og fremst gjøre bot for den teologi vi har bedrevet mot hverandre".

16 Baby Johannessen: Et merkelig, men viktig spørsmål

Forleden dag satt jeg og pratet med en bekjent på lokaltoget - en person som har vært sterkt engasjert i norsk kulturliv. Plutselig spør vedkommende: - Er du katolikk? Svaret måtte bli ja. - Er du en intellektuell katolikk? Forbauset fra meg: - Hva mener du med det? Gjensvar: - Er du bare en intellektuell katolikk eller er du også en troende katolikk?

Spørsmålet kom overrumplende og i befiippelsen svarte jeg: - Begge deler. Men klarte å få tilføyet før jeg måtte gå av toget: - Jeg er praktiserende katolikk, hvis det var det du ville vite - en bekjennende kristen.

Senere har jeg tenkt en god del på det merkelige, men i aller høyeste grad viktige spørsmål. Ville et slikt spørsmål ha blitt stilt til en lutheraner, en metodist, en baptist? Svaret gir seg selv. På slutten av 1950-tallet og gjennom i hvert fall hele 60-tallet og inn på 70-tallet ble den katolske kirke i Norge sett på som et kirkelig trekkplaster for søkende intellektuelle. Det virket som om den katolske kirke sanket sjeler med hurtigtogs-fart. Realiteten er at antall konversjoner ikke sto i forhold til den publisitet den katolske kirkes kulturåpenhet fikk, og den nimbus det sto av dominikanernes virke i Oslo. Utenfra sett fremsto den katolske kirke som et forum for kultur- og samfunnsdebatt, hvor de katolske talsmenn gnistret av vidd, kunnskaper og toleranse overfor verden av i dag. Det annet Vatikan-konsils bestemmelser ble tatt opp i foredragsserier, hvor innsiktsfulle patre og legfolk gjennomgikk dokumentene og den teologi Konsilet innvarslet. I samfunnsdebatten gjorde enkelte katolikker fra universitets-,

høyskole- og kunstmiljøer seg sterkt gjeldende.

Men innenfra sett, i den kirkelige hverdag i de katolske menigheter rundt omkring i vårt langstrakte land, var det langtfra intellektualismen som rådet. Der slet sogneprester, kapellaner, noen trofaste legfolk og små søsterkommuniteter med å tilpasse fornyelsen i kirken til en "hjemmekoselig" minoritetssituasjon. Dette var det vanskelig for den norske opinion å få øye på. Det har da heller ikke, og har til denne dag ikke, vært av interesse for dem som utenfra lot seg blende av vår kirkes "intellektualisme". Interessen for vår kirkes indre liv møter vi først og fremst i økumeniske sammenhenger, der vi har fellesskap med kristne fra andre kirker og kirkesamfunn.

Antallet konversjoner har som sagt ikke stått i forhold til den katolske kirkes betydning som premissleverandør i kultur- og samfunnsdebatten gjennom siste halvdel av vårt århundre. Det er imidlertid en kjensgjerning at vår kirke gjennom årene fikk tilsig av akademikere fra våre universitets- og høyskolemiljøer og fortsatt gjør det, ikke bare i Oslo, men også i Bergen, Trondheim og Tromsø. Det er likeledes ikke til å komme forbi at dominikanerne i sin

glansperiode på 50- og 60-tallet var et intellektuelt kraftsentrum med kirkelig fortegn, dyp spiritualitet og en forankret kristen ståplass.

Men dette var og har aldri vært hele den katolske kirke i Norge. Det var ikke engang helheten hos dominikanerne. For de samme prester som ble "guruer" for de kirkefremmede, hadde innad i kirken sine pastorale plikter på linje med alle andre katolske prester - gudstjenester, prekenforberedelser, katekese, personlig sjelesorg, skriftemål m.m.. Det de ikke hadde, var prestens "hverdagsplikter" knyttet til en sognekirke. I dag har dominikanerne nettopp det også - som sogneprester flere steder p.g.a. av den prestemangel som etter hvert oppsto.

Tok "intellektualismen" overhånd?

Ble noen katolikker mer "intellektuelle" enn godt var? Og ble de isolert fra et vanlig menighetsliv? Hvor mange av dem kom ut i et lokalt menighetsliv?

Det er greit nok å kunne skrive, diskutere og ha meninger i kirkelige spørsmål og være et samfunnsengasjert menneske, men det er også nødvendig å ha "bakkekontakt" i kirken, kjenne hverdagsslitet, erkjenne helheten, kjenne sine mer "tause" trosfeller, som ofte er sliterne i kirken; det har betydning om de "intellektuelle" gir av sitt overflødigthorn der hvor hverdagen kanskje blir tyngende, også i kirken. Det er ikke videre katolsk å sitte i sitt tårn og skue ned på alt kirkefolket!

Jeg har merket meg at alle som tar opp temaet "katolske intellektuelle"

Om tro

"Det er nå engang slik at 'min' tro har få sjanser til å overleve på en meningsfylt og bærende måte om den utelukkende henter næring fra egne forestillinger - og fra mer eller mindre velbegrunnede meninger om andres tro," skriver Rolf Tofte, redaktør for menighetsbladet for Fyllingen menighet i Bergen.

"Troen er en Guds gave som fornyes og utdypes i et troens fellesskap. Å tro er å

være stadig underveis. Dessuten finnes det ingen spesialtro for mennesker med særegne intellektuelle, kunstneriske, sportslige eller andre utmerkede utrustninger. Gud kaller oss alle - med de nådegaver vi har fått - inn i et troens fellesskap der det ikke bare er tale om 'min' tro, men også om 'vår' tro," skriver Tofte, som i en årrekke hadde ansvaret for kirkelig stoff i Bergens Tiden-
de.

Det nye presteskapet?

Tidligere klaget mange over at vi ble tvangsført med andakter i NRK. Nå er sen-detida overtatt av det nye presteskapet - sportsreporterne som messer sine mer eller mindre likegyldige budskap.

KLASSEKAMPEN

17

med meg, snakker i *fortid*. En fortid som for dem rummer én ruvende skikkelse - pater Hallvard Rieber-Mohn. Og hans *confratres* i klosteret.

"Intellektualisme"-stemplet vår kirke fikk i Norge, var uheldig. Fordi det fortegner vår katolske virkelighet. Kirken favner og skal favne alle mennesker uansett ståplass i det profane samfunn, uansett etnisk herkomst, uansett sosial status, titler, eksamener, prestasjoner.

Innad i vår katolske kirke i Norge er troen bærebjelken, den katolske praksis, livet i kirken, i det katolske fellesskap, eukaristien (nattverden) - hele sakramentsrekken.

Kirken er integrerende, for alle, også de intellektuelle. Slik jeg ser det, kan man ikke være "bare intellektuell katolikk" (medmindre man har avsverget den dype tro, men da er man jo ikke lenger troende og heller ikke kristen, altså heller ikke katolikk).

Er en intellektuell blitt katolikk, innebærer det kristen trosfordypelse, tilbedelse og kirkelig praksis. I denne forklaring ligger noe mer: den kristne nestekjærlighet; troens mysterium har forrang for intellektualismen. Foran Guds alter er de troende ett i Kristus, de være seg anerkjente universitetsprofessorer, høytstående embedsmenn, næringslivsdirektører eller hjelpepleiere, kontorassistenter eller håndlangere på en byggeplass. Foran Guds alter står den vellykkede samfunnsborger og taperen side om side - og skal så gjøre!

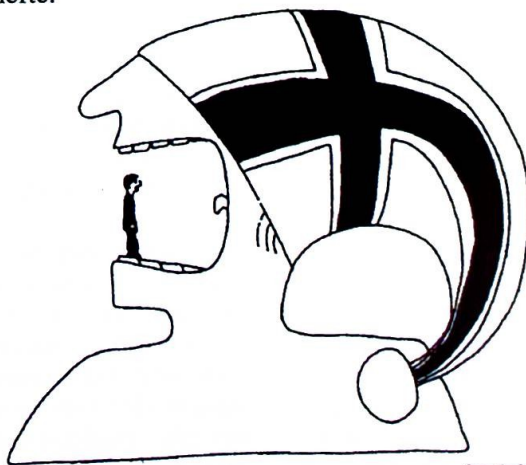
Bygg broer - bryt barrierer!

"Det er uvitenhet som skaper både avstand og frykt," leser vi i et hefte utgitt av *Unge Norske Katolikkens Forbund* - med den talende tittel: *Bygg broer - bryt barrierer*. Et gjennomtenkt og velskrevet hefte så absolutt lesverdig for fler enn de unge:

"Når vi skal bryte barrierer, er det ofte våre egne stengsler som må brytes. Det er hver enkelt manglende toleranse og frykt for det fremmede som til sammen skaper barrierene mellom mennesker. Derfor kan det være lurt å se på oss selv, hvem vi er, og hva vi representerer. Ved å sette spørsmålsteget ved våre egne verdier og samtidig prøve å forstå andres, kan vi komme hverandre nærmere."

Heftet er rikt på praktiske forslag, tiltenkt de enkelte lokallags aktiviteter. Vi blir minnet om at "den katolske kirke i Norge kanskje er den organisasjon i vårt land som har medlemmer fra flest land i dag. Og selv et ganske 'norsk' lokallag vil som oftest vise seg å være ganske internasjonalt. Tanken er å få lokallaget til å innse at vi alle er både litt norske og litt utenlandske.

Vårt årstema 1996 retter søkelyset på ønsket om å samle menigheten og ungdomsgruppene til fellesskap og til å rive ned skillelinjer. Med dette opplegget ønsker vi å legge bak oss noe av uvitenheten og prøve å komme nærmere dem vi ikke kjenner. I arbeidet med å skape en mer åpen menighet, kan ungdommen gå i spissen," heter det i UNKFs inspirerende årshäfte.

Illustrasjon fra heftet.

Muslimene og Maria

Noen ser fremtiden som "en kamp mellom ulike sivilisasjoner, en konfrontasjon mellom islam og vesten. Men her i Amerika kan muslimer og kristne faktisk vise til at demokratiske forhold like godt kan fremme en dialog mellom folk som tror på Gud". Det sa kardinal William Keeler av Baltimore da American Muslim Council nylig hedret ham med sin ærespris.

Muslimer og kristne bør gå sammen om å få "grunnleggende moralske normer inn i

skolen igjen", motarbeide pornografi, særlig den rettet mot barn, og bearbeide medie- og reklamefolk når det gjelder "umoral og vold i mediene", sa Keeler. Som også nevnte "katolikkers store glede over at det er flere vers i Koranen som nevner Marias navn, 34 i alt, enn i Bibelen". Muslimene ser ikke Maria som Guds mor, men har stor aktelse for henne, og det paradoksale er, sa Keeler, at det nettopp er denne radikale forskjell i troen, som alltid vil være der, som "holder samtalen mellom oss i gang". CNS

Innvandrerne - vårt vrengebilde

Høsten 1995 viste en publikumsundersøkelse fra Statens informasjonstjeneste at 44 prosent av befolkningen mente det er tre ganger så mange innvandrere fra asiatiske og afrikanske land som det egentlig er her i landet.

Folk ble bedt om å svare på om de var helt sikre på eller om de tror det er riktig at

18 Ved kjøkkenbordet hos Sosan Asgeri Mollestad: Fra Iran til Norge

"Vi sier gjerne at verden blir mindre, men det er vel snarere slik at den blir større jo mer vi får med den å gjøre," sier Sosan Asgeri Mollestad og lar blikket vandre fra kjøkkenbordet ut i blond norsk vårkveld. Noen stikkord forklarer poenget: Hun er født i 1963, oppvokst i Teheran i familie med røtter i Aserbajdan; hun har persisk som morsmål med velklingende og velformulert norsk som sidemål. Hun er shia-muslim, gift med katolikken, forfatteren og filologen Jan Christian og mor til lille Sam Sebastian på vel to. Kom til Norge som politisk flyktning, arbeider som barnevernspeagog ved Flyktningeteamet i Asker. Og er høyaktuell i innvandrerdebatten med boken "Safran - persiske minner ti år etter flukten", nettopp utkommet på Cappelen.

kvinne i et samfunn der mennene i særlig grad leverer premisen. Et samfunn hvor svært gammel fortid og moderne vestlig nåtid rekker hverandre hendene.

- Fra 1955 til 1975, under sjahen, skjedde det enorme forandringer, forandringer som egentlig burde tatt langt lenger tid. Folket som helhet mestret ikke det sjahen la opp til: at Iran i løpet av noen år skulle bli et vestlig land midt i Asia - med likestilling, jenter og gutter på samme skole og noe så uhørt som bikini på stranden! Det var vanskelig å svelge for et islamsk land med streng makt over menneskene i religionens navn. Resultatet ble en slags identitetskrise. Som endte i revolusjon.

- *Din plass i det hele?*

- Jeg fikk med meg det meste, gikk i jeans og fikk Bob Dylan-plater fra en bror som arbeidet i USA. Men det var bare én side av saken. Far var på mange måter for sjahen, på sin egen, historisk betingede måte. Mine to eldre brødre fortalte en litt annen historie, særlig etter at ettparti-staten ble innført. En av dem nektet å komme opp i eksamen i boken sjahen hadde skrevet! Og revolusjonen kom. Jeg var begynt på gymnaset i 1978, like før sjahen reiste. Kaos og tumulter fulgte.

Sosans far ble drept i urolighetene etter sjahens fall: En ung gutt som hadde vært svært engasjert i forarbeidet for revolusjonen, skjøt ham.

- Han trodde at pappa - som til tider sa mer enn han burde - var 100 prosent for sjahen, noe han slett ikke var. Men far var heller ikke for revolusjon, han håpet vel heller på demokrati ad fredelig, gradvis vei. At pappas drapsmann ikke ble straffet, ble avgjørende for meg. Jeg hadde lært

Det er ti år siden hun kom til Norge, en toogtyveåring med tilsynelatende svært lett bagasje: en bag med det nødvendigste. Det var begynt å brenne under føttene på den politisk engasjerte medisinerstudenten Sosan Asgeri i Khomeinis Iran. Hun og broren flyktet - angivelig et par på bryllupsreise! Bløffen holdt, med et skrik. Norge ble endestasjonen.

- Det var nok arven fra far som gjorde meg politisk bevisst, han var av den sorten som på mange måter ga meg respons på ting jeg ennå ikke hadde spurt om. Og som lærte meg om ansvar, om at ting var opp til meg, sier Sosan. - Far, som var tyve år eldre enn min mor og giftet seg med henne da hun var bare barnet, var 60 år og pensjonist da jeg, attpåklatten, ble født. Jeg hadde meget eldre søsken og vokste nærmest opp som ene-barn. Mor var streng og med bestemte meninger, far var opptatt av litteratur og historie, av vår lange og omskiftende persiske historie. Han var mer utradisjonell - i liv og legning - enn mor som kvinne kunne tillate seg.

- Da jeg fylte 11, gav far meg Hemingways "Snøen på Kilimansja-

ro", og det ble det store skredet som åpnet for den utenlandske litteraturen. Far måtte tåle en del kritikk for at han kastet meg ut i den store litteraturen så tidlig - men for meg åpnet det en dør. Jeg ble kjent med en verden ut over huset og gaten hjemme, noe jeg hadde ønsket meg, og som gjorde sitt til at det ble lettere for meg senere i livet å tilpasse seg noe helt fremmed.

- *Ikke helt slik vi utenforstående forestiller oss ungpikelig i Iran. Vi ser vel heller for oss underkuede skikkelser i sort sjador?*

- Det er nettopp feilen, bildene vi har av hverandre - som ikke stemmer, eller bare delvis. Vestens bilde av Iran er Iran de siste 17 årene, under Khomeini. Men virkeligheten er eldre enn det.

Og Sosan forteller om sin barndoms og ungdoms Iran, om mors og bestemors Iran, om et land der sterk tro og overtro - mørkemaktene - var og er vevet tett i hverandre, der ramene om kvinners og menns roller er mer 'gitt' - med den begrensning, men også den styrke som ligger i klar gruppetilhørighet og identitet. Solidaritet og den varme nærheten mellom

det er over 250.000 afrikanske og asiatiske innvandrere i Norge. Nesten halvparten av de spurte svarte ja på dette. Det rette tallet er 84.000, og dette inkluderer første og annen generasjons innvandrere, leser vi i Tjenstemannsbladet, organ for Norske Tjenstemannslag.

Fremmedfrykten vokser!

De første endringene i retning økt nasjonalisme og fremmedfrykt begynte å vise seg et halvt år før OL på Lillehammer, meldte Dagbladet for en tid siden. Denne tendensen til økning har fortsatt i årene etter. Tendensen er helt tydelig, sier professor Arnulf Kolstad ved NTU i Trondheim. Siden 1989 har man tatt målinger av folks holdninger. Hvert år spørres 300 personer.

Nyhetene i NRK

Konkurransen mediene imellom påvirker også nyhetsdekningen. Det legges større vekt på forbrytelser og vold, personalia og sensasjonsmakeri, til fortregning for utenriksnyhetene. De kommersielle kanalene har ledet an, men NRK følger i stigende grad etter. "Er det helt slutt på den tiden da en følte en forpliktelse for en brukbar nyhetsdekning av hva som skjer med de 99,9 prosent av jordens befolkning som ikke er norske?" spurte Aftenposten nylig.

med usynlig bagasje

19

av pappa at skulle en jobb bli gjort, måtte jeg gjøre den. Hvis alle skylder på at 'det nytter ikke for en enkelt å gjøre noe', blir ingenting gjort. Jeg leste tidligere forbudt politisk litteratur i de to tørværsårene før Khomeini kom og strammet alt til. Så ble det politiske artikler, marsjering og litt opprør mot sjadoren og sløret - til varselklokkene begynte å lyse. . .

- Og du kom til Norge med litt synlig og mye usynlig bagasje?

- Ja, men det tok tid før jeg tok frem den usynlige bagsjen: fortiden, minnene. Det tok tid å bli kjent her, så meget var fremmed - så fremmed at det til tider var til å fortvile av. Etter hvert fant jeg at det var ting man kunne samles om, at det var interesse for de samme ting - f. eks. kunne man snakke sammen om bøker. Tenk deg den opplevelsen det var da Jan Christian og jeg ble kjent med hverandre og oppdaget at vi langt på vei hadde lest de samme bøkene - på to forskjellige språk og på hver vår kant av klossen!

- Og nå har du selv skrevet bok?

- Ikke skrevet, jeg har fortalt en bok - det står foran i boken. "fortalt til Jan Christian Mollestad", står det, svarer Sosan og gir mye av æren til ekte-mann Som spiller ballen tilbake til henne, der vi sitter ved kjøkkenbordet.

- Alle mennesker har sin historie, sin bok - Jan Christian har lært meg nye der, om det å finne frem til den spennende historien alle mennesker bærer på: hver enkelts egen historie

- Hvorfor tittelen "Safran"?

-- Er det ikke detaljene vi fester oss ved? De sier ofte mer enn de store linjer. Det er lyd og lukter, steder og episoder vi husker og henger ved. Tittelen sier noe om hva minnene har

gjort med livet mitt. Safran setter ganske sterk smak! smiler Sosan.

- Du er shia-muslim og Jan Christian er katolikk, det kan synes som en sterk blanding - eller i hvert fall uvanlig. . .

Uvanlig er det nok, men det fungerer godt, mener både Sosan og Jan Christian. At det fungerer som det gjør, har ikke bare med kjærligheten å gjøre, men også med vilje, forståelse og viten - i forhold til den annens overbevisning. De ble viet katolsk i Mariakirken - etter at tillatelse fra biskopen var i orden. Shia-muslimene, som utgjør ca. 15 prosent av verdens muslimer, har ikke noe fellesskap eller noen moské i Oslo.

- Her i Norge går jeg i kirken for å komme i et hellig hus, i Guds hus, sier Sosan. - Det er annerledes der enn i en moské, og messen gir noe annet enn en muslimsk gudstjeneste, mer tid til å falle til ro, til å tenke. Gå til nattverd gjør jeg selvsagt ikke og knele gjør jeg heller ikke, men syngende i salmene gjør jeg med stor glede. Og min muslimske tro kommer

jeg ikke til å gi slipp på, samme hvor glad jeg er i en som Frans av Assisi, som jeg kjente før jeg kom til vesten. Islam er en del av meg, av min identitet, understreker Sosan. - Jeg tror på Gud og at Muhammed var hans profet, at han er den 'avsluttende profet', som vi muslimer sier, den som avslutter og på en måte samler kristendom og jødedom.

Dermed ingen dom over jøder og kristne - de grunnleggende verdier har vi felles, understreker Sosan - det er menneskene som lager skillelinjene, men teologiske forskjeller betyr ikke at vi må være fiender. I dag setter folk i vesten nærmest automatisk likhetstegn mellom det å være muslim og være fiende av jøder og kristne

- Men slik er det ikke! Størsteparten av menneskene i verden - også av muslimene - er vanlige mennesker som ønsker å leve i trygghet og fred. Politikerne krenker religionen når de bruker den til ufred og vold mot andre. Jeg skriver om det i innledningen til boken min, om maktens mange ansikter som skjuler millioner av mennesker av god vilje som ikke ønsker våpen og krig, men fred. Det er enkeltmenneskene vi må få øye på. Det er hverandres historier må høre - for å forstå.

Carl I. Hagen, Rushdie-saken og statistikker om innvandrers til tross - Sosan er optimist når det gjelder fremtiden. Av legning eller erfaring?

- Da jeg mistet pappa, trodde jeg at jeg skulle dø av sorg. Men smilet kom etter hvert tilbake. Det nytter ikke å bli hengende i sorgen eller dvele ved det onde. Ingen utvikling er uten smerte. Derfor blir det dobbelt viktig å ta vare på det gode, sier Sosan Asgeri Mollestad. UKJ ●

Nytt kontaktforum for livssyns-organisasjoner

Frikirkelige, muslimer, hinduer og humane-
tikere samler seg nå i et nytt forum for å finne ut hvor de kan enes - fremfor hva som skiller dem. Informasjonssjef Barbro Sveen i Humanetisk Forbund understreker at meningen er ikke i første rekke er å diskutere

teologiske spørsmål, men å behandle politiske saker der organisasjonene har felles interesser. Forumet er en videreføring av Aksjon Livssynsfrihet i skolen. Det var gjennom arbeidet mot det nye kristendomsfaget at livssynsorganisasjonene så behovet for et kontaktråd, der man kan diskutere og koordinere politikken overfor myndighetene.

Det kan være både i Den norske kirkes og livssynsorganisasjonenes interesse med et slikt møtested for debatt, sier førstekonsulent Olav Fykse Tveit i Mellomkirkelig Råd. Det er flere som mener at myndighetene behandler religionspolitiske spørsmål på en tilfeldig måte, mener Fykse Tveit. Som er spent på hva som kommer ut av denne kon-

20 Dagbøker fra Lunden - V

- God aften, pater!
- God aften, Marius - stig på...

Siden sist hadde vi begge tenkt det samme - men på hver vår måte.

Nå satt vi der igjen i "hundehuset", han med tvilen - og jeg med spørsmålene.

Begrepet "historie" hadde falt ham litt tungt for brystet sist vi møttes. Nå var han mer forsonet med tanken om at det som skjer tross alt ikke skyldes tilfeldigheter - like lite som i fysikkens og biologiens verden. Likevel, å se historien som "utvikling", som pågående skapelse i positiv og optimistisk retning, det ble i meste laget. Marius var villig til å se slik på naturen - her var ordet "skapelse" uproblematisk. Men når det kom til historien, var det slutt med optimismen.

Jeg forsto ham godt. De femti årene jeg har levd, kan sannelig ikke sies å ha oppfylt alle de forventninger vi stilte til verdens videre historie etter 2. verdenskrig. Likevel, det teologien forstår med ordet "historie" er ikke ganske enkelt et spørsmål om fremskritt, noe à la Teilhard de Chardin's kosmiske optimisme, den som var så populær på 50- og begynnelsen av 60-tallet. Og denne kjente Marius, underlig nok, siden Teilhard forlengst er gått av moten.

Men naturvitenskapen kan unne seg en optimisme som humanismen ikke kjenner parallell til. For i menneskenes verden er det fri vilje - ikke lover og sentrifugale krefter - som råder. Og i menneskets hjerte bor mye rart. Ergo blir historien en ganske annerledes enhet enn naturen.

Likevel, det er den dimensjon vi nettopp forbinder med ordet "historie" - upresist og ufullkomment som det er - at religionen oppstår, selv om den aldri så meget er en reaksjon på naturen. Menneskenes verden er det sted hvor den religiøse dimensjon hører hjemme. Altså kan vi ikke ganske enkelt klare oss uten dette begrepet, skjønt det er en generalisering av en art som gjør ordet ("historie") til en abstraksjon.

- Hva mener du egentlig når du sier at Gud har talt gjennom historien... kan han si noe der som han ikke kan si gjennom naturen, det du kaller "skapningen"?

- Ja, det tror jeg.

- Hva da?

- Gud kan tale gjennom mennesker...

- For eksempel...?

- Dem vi kaller profetene...

- Er det dette du forstår med historisk åpenbaring?

- Ikke riktig... du skjønner, profetene tolker og gir uttrykk for det vi regner for åpenbaring.

- Og hva er det igjen?

Jeg forsøkte forsiktig å legge ut om ord som "skapelseshistorie" og "frelseshistorie"- hvordan de uttrykker forskjellige aspekter ved Guds nærvær, og hvordan de hører sammen.

Hvorfor trengte verden å frelses - fra hva?... til hva?

Her kunne jeg gripe fatt i nettopp det som Marius hadde innvendt mot bruken av historien som formidler av Guds åpenbaring - dens elendighet.

- Historien er ikke slik den skulle være, det har du selv konstatert, Marius.

- Nei, men naturen er det...

Det kunne jeg vanskelig motsi, men det var ikke et egnet sammenligningspunkt. Skjønt, planter og dyr er også syke - naturen overlever ved å fortære seg selv. Så svært forskjellig er det da ikke fra den historien Marius såvidt har hørt om, og som allerede har lyktes i å skremme ham bort fra temaet.

- Du bruker ordene "skapelseshistorie" og "frelseshistorie" - dette må bety at begge dimensjoner, tilblivelse og forløsning, har en historie...?

- Bravo, Marius!

Han så halvt stolt og halvt bebreidende i min retning som kvittering på denne nedlatende teologiske holdningen.

- Sorry, Marius...

Skapelseshistorie fikk han derfor legge ut om til sin store glede og min fornøyelse, samt oppbyggelse.

At livet i vårt solsystem var blitt til gjennom en lang, lang utvikling, at dyrelivet - kanskje også plantelivet - var krøpet opp fra havet, at mennesket var siste skudd på en svært lang stamme, at forandringer foregikk i sprang eller "hopp", at det hele lot til å være målrettet - fra lavere livsformer til høyere, at alt dette skyldtes en hensiktsmessighet som formene selv ikke lot til å kunne forklare: det var dette Marius forsto med "skapelseshistorie".

- Hva med Bibelens beretning?

- Det med seks dager?

Egentlig sto ikke denne i motsetningsforhold til det han nettopp hadde oppskissert av naturhistorie: først kommer planter og dyr - til sist mennesket. At menneskeheten blir omtalt kollektivt - som Adam og Eva - bød ikke på større problemer,

Den nordiske valfart til Lourdes

3.juli til 10. juli 1996

8 dages flyreise fra København med fuld pension.

Ens pris for alle deltagere på hotel kr. 5.300,-.
Præster, læger og sygeplejersker ledsager valfarten.
Hurtig tilmelding nødvendig.

Den nordiske valfart til Lourdes
Skovgårdsvej 11, DK-2920 Charlottenlund.
Tlf. (45) 42 26 38 83 Marina Stensen og (45) 3929 92 23 Philippe Hamus (begge træffes hverdage kl.20-21).

takten. Prosjektet er foreløpig så nytt at verken navn på forumet, vedtekter eller arbeidsprogram er bestemt. Først må de ulike organisasjonene hver for seg drøfte hva de ønsker å bruke rådet til.

VÅRT LAND

21

såfremt fortellingen ikke ble tatt mer bokstavelig enn resten av skapelsesberetningen.

For så vidt var det hele uproblematisk.

Nå var det min tur til å gi en fremstilling av begrepet "frelshistorie", som jeg selv hadde innført i samtalene våre.

Først unngikk jeg varsomt den fellen Marius hadde lagt for meg: å se historien som en annen form for skapelseshistorie, slik han nettopp hadde fremstilt den: målrettet, positivt og optimistisk. I stedet la jeg vekt på at så lenge vi kan iakttta mennesker - altså i den perioden vi kaller "historisk tid", som er en ca. 5000 år - er historien forbløffende lik. Dersom det er noen reell forandring å spore, må denne bestå i at menneskene i vår egen tid lever i en helt avgjørende krisesituasjon enten det gjelder overbefolkning, økologi, ødeleggelsesvåpen, forskjellen mellom rike og fattige - kort sagt.

- Og det er denne nedadgående

kurve du kaller "frelshistorie"...?

Marius var blitt forvandlet til et triumferende spørsmålsteegn.

- Vent nå litt...

Jeg forsøkte langsomt å ro meg bort fra hele kurve-tenkningen: i øyeblikket ser alt ut som om tingene går fra galt til verre - mye verre - men vi vet ikke om det vil være tilfelle om hundre år.

Jeg grep heller fatt i noe vi tidligere hadde kommet inn på, nemlig historien som en konstant størrelse: komplisert, mangfoldig, sammensatt, flertydig, uryddig, til tider selvmotsigende. Slik unngikk jeg å havne i en eller annen form for utviklingsmodell.

Marius kunne være med på dette. Han fant denne fremstillingen som en bekreftelse på sin instinktive motvilje mot å la ordet "historie" få for mye vekt i denne omgang. For å redde ordet "frelshistorie" valgte jeg derfor å gå rett på sak.

- Det er ikke historien som sådan som er meningsbærende i den for-

stand vi forbinder med ordet "åpenbaring".

- Hvorfor bruke ordet da...?

- Fordi åpenbaringen likevel tilhører historien - som del av den.

- Ikke historie som sådan?

- Nei, dersom noe slikt fantes...

Nå var jeg kommet under påvirkning av ungdommen.

- Kan du ikke prøve å uttrykke deg litt klarere, padre?

Marius brukte ordet "padre" når han følte trang til å være spydig.

- Jeg tror vi ganske enkelt kan si det slik, Marius, at det vi kaller "frelshistorie", er en bestemt etappe av det vi kaller historisk tid. - Den har, om du vil, en begynnelse og en slutt, den dekker ikke hele perioden, men visse begivenheter innenfor en ramme...

- Den begynner...?

- Der skapelsen begynner - med Adam og Eva... Gud lover dem en bedre fremtid... noe som tilspisses i løftet til Abraham og senere til Moses.

- Og slutter...?

- Med den siste apostels død, tradisjonelt uttrykt... det vi mener er at de som var vitner til Jesu oppstandelse, avrunder på en måte hele frelshistorien.

- Påstår du at denne historiske etappen hører fortiden til?

- Ja...

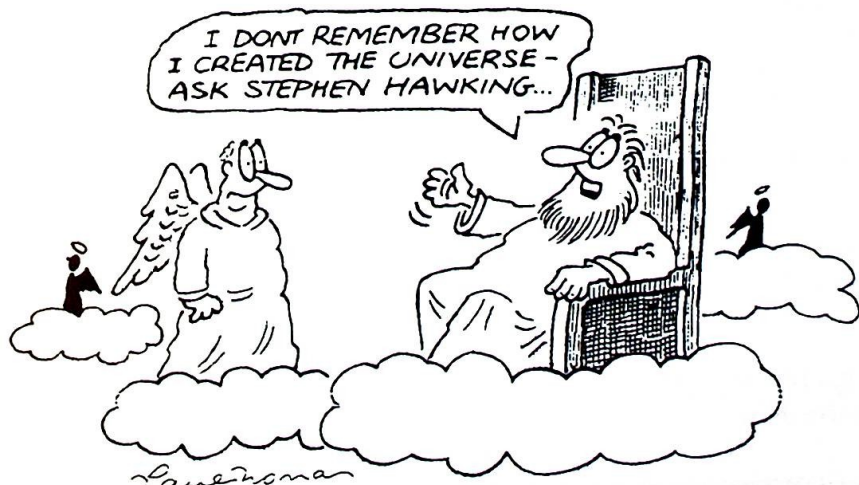
- Betyr det at vi ikke kan vente mer åpenbaring fra Guds side?

- Det stemmer.

- Er det hele et avrundet kapittel?

- På sett og vis...

Nok en gang forlot Marius hundehuset på Lunden med spørsmål heller enn med svar. (Fortsettes)

A/S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING 22 66 59 00 – SERVICE 22 66 58 60 – 22 66 58 61

Vennligst meld
adresseforandring
til
St.Olavs ekspedisjon,
Akersvn. 5, 0177 Oslo
tel.: 22 20 72 26

22

MAI

Norske Tidebønner - uke 4
SØN 26 PINSE - Apg 2,1-11/
1 Kor 12,3b-7.12-13/
Joh 20,19-23
Man 27 (St. Augustin av Canterbury).
1 Tromsø stift: Årsdag for
bispevigselen. 1 Pet 1,3-9/
Mark 10,17-27
Tir 28 1 Pet 1,10-16/ Mark 10,28-31
Ons 29 1 Pet 1,18-25/ Mark 10,32-45
Tor 30 1 Pet 2,2-5.9-12/ Mark 10,46-52
Fre 31 JOMFRU MARIAS GJESTING
HOS ELISABETH - Sef 3,14-18
el Rom 12,9-16/ Luk 1,39-56

JUNI

Lør 1 St. Justin. Jud 17,20b-25/
Mark 11,27-33
Norske Tidebønner - uke 1
SØN 2 FESTEN FOR DEN HELLEGE
TREENIGHET
2 Mos 34,4b-6.8-9/ 2
Kor 13,11-13/ Joh 3,16-18
Man 3 Ss. Karl Lwanga og ledsagere.
2 Pet 1,2-7/Mark 12,1-12
Tir 4 2 Pet 3,12-15a.17-18/
Mark 12,13-17
Ons 5 St. Bonifatius. 2 Tim 1,1-3.6-12/
Mark 12,18-27
Tor 6 (St. Norbert). 2 Tim 2,8-15/
Mark 12,28b-34
Fre 7 2 Tim 3,10-17/ Mark 12,35-37
Lør 8 2 Tim 4,1-8/ Mark 12,38-44
Norske Tidebønner - uke 2

SØN 9 FESTEN FOR KRISTI
LEGEME OG BLOD

5 Mos 8,2-3.14b-16a/
1 Kor 10,16-17/ Joh 6,51-58
Man 10 1 Kong 17,1-6/ Matt 5,1-12
Tir 11 St. Barnabas.
Apg 11,21b-26;13,1-3/
Matt 10,7-13
Ons 12 1 Kong 18,20-39/ Matt 5,17-19
Tor 13 St. Antonius av Padua. 1 Kong
18,41-46/ Matt 5,20-26
Fre 14 JESU HJERTEFEST -
5 Mos 7,6-11/ 1 Joh 4,7-15/
Matt 11,25-30. Der Høytiden
feires Søn 16;
1 Kong 19,9a.11-16/
Matt 5,27-32
Lør 15 1 Kong 19,19-21/ Matt 5,33-37
Norske Tidebønner - uke 3
SØN 16 JESU HJERTEFEST.
Tekster se Fre 14.
Der Høytiden feires fredag 14;
11.SØNDAG I DET
ALMINNELIGE KIRKEÅR -
2 Mos 19,2-6a/ Rom 5,6-11/
Matt 9,36-10.8
Man 17 1 Kong 21,1-16/ Matt 5,38-42
Tir 18 1 Kong 21,17-29/ Matt 5,43-48
Ons 19 (St. Romualdus).
2 Kong 2,1.6-14/
Matt 6,1-6.16-18
Tor 20 Sir 48,1-15/ Matt 6,7-15
Fre 21 St. Aloysius Gonzaga.
2 Kong 11,1-4.9-18.20/
Matt 6,19-23
Lør 22 (St. Paulinus av Nola) (Ss. John
Fisher og Thomas More).
2 Krøn 24,17-25/ Matt 6,24-34

Norske Tidebønner - uke 4
SØN 23 12. SØNDAG I DET
ALMINNELIGE KIRKEÅR -
Jer 20,10-13/ Rom 5,12-15/
Matt 10,26-33
Vigiliemesse til Jonsok -
Jer 1,4-10/ 1 Pet 1,8-12/
Luk 1,5-17
Man 24 JOHANNES DØPERENS
FØDSEL (JONSOK) -
Jes 49,1-6/ Apg 13,22-26/
Luk 1,57-66.80
Tir 25 2 Kong 19,9b-11.14-21.31-35a/
Matt 7,6.12-14
Ons 26 2 Kong 22,8-13-, 23,1-3/
Matt 7,15-20
Tor 27 (St. Kyrilos av Alexandria).
2 Kong 24,8-17/
Matt 7,21-29
Fre 28 St. Ireneus. 2 Kong 25,1-12/
Matt 8,1-4
Lør 29 Ss.PETER OG PAULUS -
Apg 12,1-11/ 2 Tim 4,6-8.17-18/
Matt 16,13-19. Der Høytiden
feires Søn 30;
Klag 2,2.10-14.18-19/
Matt 8,5-17
Vigilietekstene: Apg 3,1-10/
Gal 1,11-20/ Joh 21,15-19
Norske Tidebønner - uke 1
SØN 30 SS. PETER OG PAULUS.
Høytidens tekster se Lør 29.
Der Høytiden feires Lør 29; 13.
SØNDAG I DET ALMINNELI-
GE KIRKEÅR -
2 Kong 4,8-11.14-16a/
Rom 6,3-4.8-11/
Matt 10,37-42

JULI

Man 1 Am 2,6-10.13-16/
Matt 8,18-22
Tir 2 Am 3,1-8/ Matt 8,23-27
Ons 3 St. Thomas. Ef 2,19-22/
Joh 20,24-29
Tor 4 (St. Elisabeth av Portugal).
Am 7,10-17/ Matt 9,1-8
Fre 5 (St. Antonius Zaccaria).
Am 8,4-6.9-12/ Matt 9,9-13
Lør 6 (St. Maria Goretti). Am 9,11-15/
Matt 9,14-17

Pavens bønneintensjoner i juni

At autentisk 'tenken i og med kirken' må bli uttrykt ved troskap mot dens lære.

At den afrikanske synoden må føre til større iver i afrikanske land for troens utbredelse.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Faste medarbeidere:

Olav Egil Aune

Albert Raulin o.p.

Liv Greni

Nina Valsø

Bernt Eidsvig

Gunnel Vallquist

ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo

Redaksjon: Tlf. 22 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. 22 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 200,—

Øvrige europeiske land: kr. 220,—

Andre verdensdeler: kr. 230,—

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

**St.
OLAV**

B O K H A N D E L

Akersveien 14, 0177 Oslo

Telefon: 22 20 72 48

Fax: 22 36 02 63

NOEN BØKER FRA BOKHYLLEN

Svar på 101 spørsmål

Dette er en bok for alle som ønsker å vite og forstå hva den katolske kirke lærer. Teksten er i en enkel spørsmål- og - svar form, og er basert på den langt mer omfattende teksten i **Den Katolske Kirkes Katekisme**. hf., kr. 140,-

Evangelium Vitae

I denne encykliska bekrefter Paven menneskelivets verdi og ukrenkelighet i lys av de aktuelle omstendigheter og de angrep som rettes mot det i dag. Han appellerer til alle mennesker å bygge opp et rettferdig og solidarisk samfunn basert på sannhet og kjærlighet. hf., fr. 140,-

I **Selja og Stad** gir Vera Henriksen innblikk i middelalderen om alt som knytter seg til Selje, nordvest i Sogn og Fjordane - et sted som er kjent fra helgenlegender og sagaer. ib., kr. 98,-

I **Border Lands** forsøker Davis Adam å utvide vår horisont. Forfatterens bønner og refleksjoner hjelper oss til å oppdage Gud, og oppmuntrer oss til å utforske Hans verden og vårt eget jeg. ib., kr. 248,-

Åpningstider:

Mand-Fred.: 10.00-17.00.

Lørd. 10.00-14.00.

Vi sender over hele landet.

De har vært her i 75 år

I 1921 vendte dominikanerne tilbake til Norge - etter 400 års fravær - og flyttet inn i en villa i Neuberggaten i Oslo. 5 år etter ble deres kirke innviet.

Gjennom skiftende tider har de betydd mye for mange. Både for trosfeller og for andre. Både for Kirken og for det øvrige kultur- og samfunnsliv i Norge.

Vi, noen av deres venner, vil gjerne markere jubileet - og vår takknemlighet - ved å skillinge sammen til en gave.

Pengene som kommer inn, samt en liste med gratulantenes navn, vil bli overrakt dominikanerne under jubileumsfeiringen i pinsen. Hva pengene skal brukes til, bestemmer patrene selv!

Små og store beløp er like velkomne og bes innbetalt, helst **innen 20. mai** 1996, til:

«Dominikanerne 75 år»

Postbanken, konto nr. 0540.45.13348

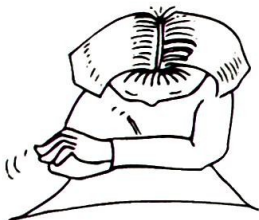
v/Anna Margrethe Martens, Nobelsgate 37, 0268 Oslo

Yngve Thomas Bliksrud
Lars Roar Langslet

Nils Heyerdahl
Anna Margrethe Martens

Aslaug Jørgensen
Aimée Wedset

Blikk på tiden

Kulturperler

Ipinsen er det 75 år siden dominikanerne vendte tilbake til Norge - etter 400 års fravær. "Hvad vi her i Kristiania saa lenge har ønsket, blir nu til virkelighet, et gudshus i den vestlige del av byen, for hvis katoliker veien til kirken hittil er en hel reise," stod det å lese i St. Olav nr. 1921. "Sønnerne av den hl. Dominikus har nemlig i gaarden Neuberggt. 15 indrettet et midlertidig kapel i forventning av en større kirke, som de senere agter at reise paa samme eiendom, og der skal de fra pinsefesten av regelmæssig holde offentlige gudstjenester med adgang for alle, og vi tviler ikke paa, at de troende, som bor i denne del av St. Olavs menighet, med glæde vil benytte sig av denne lettelse at tjene sin Gud. Der oprættes derved ingen ny menighet, og de deromkring boende katoliker fortsætter med at tilhøre som før St. Olavs menighet, til hvis sogneprest de som hittil har at henvende sig i alle sognesaker, daap, egtevielser, begravelser, skolen, foreningerne o.s.v., og til hvis utgifter de som før har at yte sine bidrag." Foreløbig virker "to patres" ved St. Dominikus kapell, "velærværdige pater Hélaïne, som er superior, og velærværdige pater Taillard. De bor i samme gaard".

Hva den verdslige hovedstadspressen skrev om de nyetablerte innflytterne i Neuberggt., har vi ikke

sjekket. Stor engstelse eller bastante fordommer var neppe å spore, ellers ville St. Olav raskt rapportert - og kommentert. Bladet var raskt slagferdig på det punkt i de dage. Men en notis med overskriften "Feilaktige opplysninger" i det påfølgende nr. av bladet, nr. 20, får en til å ane muntert uråd. Her ryddes det opp i hvor de ordensprester av ymse art som "hs. højærværdighet biskopen har tilkaldt for at raade bod paa den i vor mission herskende prestemangel", nærmere bestemt hvor picpusfedre og dominikanere, faktisk befinner seg. Publikum har tydeligvis og av etterhvert forståelige grunner vært villedet om både dette og hint, men her er hvordan det virkelig forholder seg: Om man kan kalle dominikanernes kapell og domicil i Neuberggt. for "et beskjedent ordenshus, saa er betegnelsen 'dominikanerorden' aldeles uriktig, idet den betyr dominikanernes *samfund* i hele den katolske kirke," skriver baldet. Og noterer videre at "vore prester gir med glæde enhver avisreferent alle opplysninger om katolske forhold, han maatte ønske, men referenterne burde helst undgaa dertil at benytte telefonen, idet de da er altfor meget utsatte for at misforstaa meddelelserne, medmindre disse er aldeles enkle og korte."

De kjenner historien om brave frankofile Christianiaborgere som gikk til skuffet bort etter forgyves å ha forsøkt å oppfatte de franske patres preken? For denne franske mundart forstod de ikke. Det var imidlertid norsk preken i St. Dominikus den dagen..

Men tilbake til vårt første St. Olav-klipp, det fra nr. 19.. For der er mangt som er stikkord for fremtiden: offentlig og for alle er prekebrødrenes virke i vårt land blitt

i eminent grad! Og selv om St. Dominikus kapell, senere kirke, hverken da eller nå er noen menighet i kirkerettslig forstand, har dominikanerne hele tiden hatt sin trofaste menighet: De mange som i årenes løp har søkt til messe og skrifte hos dominikanerne, og de mange som nettopp gjennom dem fant veien til tro og sakrament. For ikke å snakke om alle dem som gjennom årenes løp uforpliktende har lyttet til og lært av de gode prekebrødre. Lært om katolsk tro og katolsk kultur, om innsyn og utsyn, fromhet og frilyndhet, vidsyn og vidd på katolsk mark. Lært om kjærlighetens klarsyn - enten det gjaldt kjærligheten til teologien, de skjønne kunster eller videt. Våre prekebrødres navn, norske som franske, er - bokstavelig talt - perler på en snor. Noen av typen barokk, men alle ekte kulturperler. (Vi vet at de orientalske er mer kostbare, men hvor blir det da av kvikkheten?)

Men, roper vår leser forlengst, hvor blir det av lovtalen over dominikanske penner i St. Olavs spalter? Frykt ikke, vår *laudatio* er inne i siste etappe. For selvsagt grep Dominikus' sønner til pennen og til pressen. Hvor mange spalte metre de har furnert tidsskriftet St. Olav med, burde utregnes - det tør være adskillige kvadratetre. For ikke å si 'karatetre'...

"Norge var ikke Norge, om ikke Danmark var til" - det er noe slikt han, Piet Hein, sier i sin kjærlighetserklæring til vårt karrige land. Med all respekt for alle som har bidratt til tro og liv, til tider også lyst og leven, i våre spalter gjennom 107 år og litt til: St. Olav ville ikke vært St. Olav om ikke... Vi tør ikke tenke tanken til ende!

UKJ